

**Emosionele reaksies van die moeder van die seksueel
misbruikte kind na bekendmaking van
seksuele misbruik**

Wilna Joy Stander
BA (MW)

Manuskrip voorgelê ter gedeeltelike nakoming van die vereistes vir die graad

MAGISTER ARTIUM

in

MAATSKAPLIKE WERK IN FORENSIESE PRAKTYK

in die

Fakulteit Gesondheidswetenskappe

aan die

NOORDWES-UNIVERSITEIT

(Potchefstroomkampus)

Studieleier: Dr C Strydom
Potchefstroom 2009

DANKBETUIGINGS

- Aan my Hemelse Vader, vir die geleentheid wat Hy aan my gegun het om hierdie taak te voltooi.
- My man Werner, vir jou motivering en ondersteuning tydens my studie. Ek sou hierdie taak nooit sonder jou kon voltooi het nie.
- Dr C Strydom, my studieleier, vir u voortdurende bystand, leiding en geduld.
- Dr C Wessels, vir u insette en motivering om vir die kursus in te skryf.
- Mev A Grobbelaar, vir die magdom inligting wat u aan ons verstrek het.
- Mnr B Hanekom van Perspektief Opleidingskollege, vir inligting verstrek rakende die PMSI-meetinstrument.
- Mev C van der Walt vir vinnige en noukeurige taalversorging.
- Dankie aan Willem Smit, vir jou hulp met die tegniese versorging.
- Marion Nel, vir jou administratiewe ondersteuning.
- Dankie ook aan my suster, Marie Eloff, vir jou hulp met my dierbare kinders, Carmi en Jenna.
- Elke respondent wat haar tyd en ervarings met my gedeel het, sodat ek hierdie ondersoek kon doen.

OPSOMMING

EMOSIONELE REAKSIES VAN DIE MOEDER VAN DIE SEKSUEEL MISBRUIKTE KIND NA BEKENDMAKING VAN SEKSUELE MISBRUIK

SLEUTELTERME: Emosionele reaksies van die moeder, seksueel misbruikte kind, forensiese maatskaplike werk.

Die doelstelling van die navorsing was om die reaksies van die moeder van die seksueel misbruikte kind na bekendmaking van die oortreding te bepaal en hoedat die forensiese maatskaplike werker die moeder tydens die forensiese proses behulpsaam kan wees.

Doelwit 1: Om vas te stel wat die emosionele reaksies van die moeders was nadat seksuele misbruik van hul kinders bekend gemaak is.

Doelwit 2: Om vas te stel in watter mate die forensiese maatskaplike werker inligting aan die moeder verstrek het rakende die wetlike en forensiese prosesse asook moontlike implikasies rakende bepaalde besluitneming.

Doelwit 3: Om vas te stel hoe die forensiese maatskaplike werker die moeder tydens die forensiese proses behulpsaam kan wees.

Ten opsigte van doelwit een (1) is 'n gestandaardiseerde meetinstrument (PMSI) benut ten einde die moeder se emosionele reaksies te bepaal. Daar is bevind dat die moeder van die seksueel misbruikte kind na bekendmaking daarvan, binne 'n emosionele konteks, met simptome van trauma presenteer.

Doelwit twee (2) is met behulp van 'n selfontwerpte vraelys ondersoek, aan die hand waarvan bevind is dat die meerderheid moeders voldoende inligting met betrekking tot die wetlike en forensiese prosesse van die forensiese maatskaplike werker ontvang het. Enkele van die moeders het egter beleef dat hulle nie op alle vlakke toepaslik ingelig was rakende die wetlike en forensiese prosesse nie.

Ten aansien van doelwit drie (3) is dieselfde selfontwerpte vraelys benut as dié in doelwit twee (2) genoem. Daar is bevind dat die forensiese maatskaplike werker toepaslike inligting aan die moeder moet verstrek en dat sy haar na bevoegde kundiges wat oor spesifieke terapeutiese kennis en vaardighede beskik, moet verwys. Hierdie bevindinge is vervat in die aanbevelings wat in die studie gedoen is, wat fokus op die forensiese maatskaplike werker se rol en taak met betrekking tot die moeder van die seksueel misbruikte kind.

ABSTRACT

EMOTIONAL REACTIONS OF THE MOTHER OF THE SEXUALLY ABUSED CHILD AFTER DISCLOSURE

KEY WORDS: Emotional reactions of the mother, sexually abused child, forensic social work.

The purpose of the research was to determine the emotional reactions of the mother of the sexually abused child after disclosure and how the forensic social worker can assist the mother in the forensic process.

Objective 1: To determine what the emotional reactions of the mothers of their sexually abused children were after disclosure of sexual abuse.

Objective 2: To ascertain to what extent the forensic social worker furnished the mother with information regarding the legal and forensic process as well as possible implications concerning certain decision making.

Objective 3: How the forensic social worker can assist the mother in the forensic process.

A standardised measuring instrument (PMSI) was utilised in obtaining information with regard to objective one (1). The findings indicate that the mother of the sexually abused child presents with symptoms of trauma after disclosure of sexual abuse.

A self-designed questionnaire was used to investigate objective two (2). The findings indicated that the majority of mothers received sufficient information from the forensic social worker regarding the legal and forensic process.

The same self-designed questionnaire was utilised for objectives two (2) and three (3). Objective three (3) focused on how the forensic social worker could assist the mother in the forensic process. The findings indicated that the forensic social worker

should furnish the mother with specific information, especially by referring the mother to competent therapists with specific therapeutic knowledge and skills.

These findings were included in the recommendation made in this study that focussed on the forensic social worker's role and task with regard to the mother of the sexually abused child.

INHOUDSOPGAWE

DANKBETUIGINGS	I
OPSOMMING	II
ABSTRACT	IV
INHOUDSOPGAWE	VI
VOORWOORD	IX
AUTHOR'S REQUIREMENTS	X
EMOSIONELE REAKSIES VAN DIE MOEDER VAN DIE SEKSUEEL	
MISBRUIKTE KIND NA BEKENDMAKING VAN SEKSUELE MISBRUIK	
1. INLEIDING	1
2. PROBLEEMSTELLING	2
3. DOELSTELLING	5
4. SENTRALE TEORETIESE STELLING	5
5. METODE VAN ONDERSOEK	5
5.1 Literatuurstudie	5
5.2 Empiriese ondersoek	5
5.2.1 Die navorsingsontwerp	5
5.2.2 Navorsingsrespondente	6
5.2.3 Meetinstrumente	7
5.2.4 Navorsingsprosedures	8
5.2.5 Dataverwerking	9
5.2.6 Etiese aspekte	9
6. OMSKRYWING VAN BEGRIPPE	10
6.1 MAATSKAPLIKE WERKER	10
6.2 FORENSIESE MAATSKAPLIKE WERKER	10
7. BEVINDINGE VAN DIE NAVORSING	11
7.1 Profiel van respondente	11
7.1.1 Ouderdomme van die respondente	11
7.1.2 Ouderdomme van die seksueel misbruikte kinders	12
7.1.3 Huwelikstatus van die respondente	12
7.1.4 Verhouding van die seksueel misbruikte kind met die oortreder	13
7.1.5 Taal van die respondente	15

7.1.6	Etnisiteit van die respondente	15
7.2	Emosionele reaksies van die moeder	15
7.2.1	Positiewe psigososiale funksioneringsarea	16
7.2.1.1	Prestasie gerigtheid (innerlike belewenis)	16
7.2.1.2	Prestasie gerigtheid (gedrag wat daarop dui)	17
7.2.1.3	Tevredenheid (innerlike belewenis)	17
7.2.1.4	Tevredenheid (gedrag wat daarop dui)	17
7.2.1.5	Verwagting (innerlike belewenis)	18
7.2.1.6	Verwagting (gedrag wat daarop dui)	18
7.2.2	Negatiewe psigososiale funksioneringsarea	19
7.2.2.1	Frustrasie (innerlike belewenis)	20
7.2.2.2	Frustrasie (gedrag wat daarop dui)	20
7.2.2.3	Spanning (innerlike belewenis)	20
7.2.2.4	Spanning (gedrag wat daarop dui)	21
7.2.2.5	Hulpeloosheid (innerlike belewenis)	21
7.2.2.6	Hulpeloosheid (gedrag wat daarop dui)	21
7.2.3	Emosionele funksioneringsarea	23
7.2.3.1	Afhanklikheid	23
7.2.3.2	Ontstellende gedagtes	24
7.2.3.3	Geheueverlies	24
7.2.3.4	Paranoia	24
7.2.3.5	Angstigheid	24
7.2.3.6	Sinloosheid van bestaan	25
7.2.3.7	Selfmoordgedagtes	25
7.2.4	Selfpersepsie-area	25
7.2.4.1	Innerlike onsekerheid	26
7.2.4.2	Skuldgevoelens	27
7.2.4.3	Nutteloosheid	26
7.3	Respondente se belewing van inligting verstrekk deur die forensiese maatskaplike werker	27
7.3.1	Verstrekk van inligting aan die respondente	27
7.3.2	Verstrekk van voldoende inligting aan respondente	28
7.3.3	Verstrekk van inligting sodat die respondent 'n ingeligte besluit kon neem rakende haar kind se toekoms	29

7.3.4	Die respondente se belewenis van die forensiese Proses binne die maatskaplikewerk-perspektief	30
7.3.5	Respondente se voorstelle ten opsigte van hulp deur die forensiese maatskaplike werker binne die wetlike proses	32
8.	GEVOLGTREKKINGS	34
9.	AANBEVELINGS	36
10.	LEEMTES WAT VOORGEKOM HET BINNE DIE NAVORSING	37
11.	SAMEVATTING	39
	 BRONNELYS	 41
	 LYS DIAGRAMME	
DIAGRAM 1:	Huwelikstatus van die respondente	12
DIAGRAM 2:	Verhouding van die seksueel misbruikte kind tot die oortreder	13
DIAGRAM 3:	Verstreking van inligting aan die respondente rakende die wetlike proses	27
DIAGRAM 4:	Verstreking van voldoende inligting aan respondente rakende die forensiese proses	28
DIAGRAM 5:	Verstreking van inligting sodat die respondent 'n ingeligte besluit kon neem rakende haar kind se toekoms	29
	 LYS GRAFIEKE	
GRAFIEK 1:	Ouderdomsverspreiding van die respondente	11
GRAFIEK 2:	Positiewe psigososialefunksioneringsarea	16
GRAFIEK 3:	Negatiewe psigososialefunksioneringsarea	19
GRAFIEK 4:	Emosionelefunksioneringsarea	23
GRAFIEK 5:	Selfpersepsie-area	25
ADDENDUM A:	Dekbrief	45
ADDENDUM B:	Multisiftingsinventaris-vraelys	47
ADDENDUM C:	Selfontwerpte vraelys	58
ADDENDUM D:	Verklaring van taalversorger	62

VOORWOORD

Hierdie manuskrip word in artikelformaat voorgelê in ooreenstemming met Reëls A.11.5.3 en A.11.5.4 soos vervat in die Jaarboek van die Noordwes-Universiteit (Potchefstroomkampus, 2008). Die artikel voldoen aan die vereistes soos gestel deur *Acta Criminologia*, die Suid-Afrikaanse joernaal van kriminologie, 'n vaktydskrif vir die professionele persoon wat met aspekte rakende misdaad, viktimologie, reaksie op misdaad en ander misdaadverwante fenomene handel (kyk p viii).

Hierdie artikel tel 75% van die navorsingsmodule. Die globale punt vir die hele MA-kursus word volgens gewigte bereken:

Maatskaplikewerk-navorsing: Teorie en Praktyk: 50%

Gewig van gemiddelde van die res van die modules: 50%

AUTHOR'S REQUIREMENTS

Acta Criminologica, the Southern African Journal of Criminology, is a peer-reviewed academic journal which promotes academic and professional discourse and the publishing of research results on the subject of crime, criminal victimisation, reaction to crime and other crime-related phenomena.

Acta Criminologica is an accredited journal approved by the South African Department of Education and is published regularly by the CRIMINOLOGICAL AND VICTIMOLOGICAL SOCIETY OF SOUTHERN AFRICA (CRIMSA).

Members of CRIMSA will automatically be subscribed to *Acta Criminologica*.

Articles that are submitted for consideration should adhere to the following minimum standards:

1. A typewritten manuscript plus an electronic copy (computer disk or document sent by E-mail in MS Word or Word compatible software programme) may be submitted. If not e-mailed, the file name of the manuscript must be specified on the accompanying computer disk.
2. An executive summary of approximately 300 words on a separate page must also be included.
3. The document should be typed in A4 format using double spacing on one side of the paper only.
4. The title of the article must be submitted in English and should preferably not exceed 25 typed A4 pages.
5. Contributions must be submitted in English and should preferably not exceed 25 typed A4 pages.
6. The abridged Harvard method of referencing must be applied without any foot notes. If necessary, contact references in the form of end notes may be used to provide additional explanation. References in the text are indicated by the surname(s) of the author(s), the year of publication and

page number(s) in parenthesis, for example (Nkosi 2005:24) or Nkosi (2005:14). A complete bibliography in the Harvard style must be provided, giving all relevant details. All sources must be listed alphabetically by author's surnames, according to the following examples: Schmallegger, F. 2003. *Criminal justice today*. 7th edition. Upper Saddle River: Prentice Hall.

7. Citations should preferably form part of sentences and paragraphs; longer quotes should be blocked, using single spacing and no quotation marks.
8. A contribution will be considered provided it has been edited and is ready for processing: finally edited, stylistically polished and carefully proof read.
9. Tables and diagrams make the layout difficult and should be used sparingly. All diagrams and tables must be numbered and referred to in the text.
10. The Editorial Committee will submit such a contribution to referees for evaluation and may alter or amend the manuscript in the interests of stylistic consistency, grammatical correctness or coherence. Refereeing is always anonymous. It remains the prerogative of the editors to publish any submission and their decisions are final. They will not enter into any debate or correspondence regarding any decision made.
11. The authors bear full responsibility for the accuracy of the factual content of their contributions and indemnify CRIMSA or its agent against any loss, damage, cost, liability or expense, including legal and professional fees arising out of legal action against CRIMSA or its agent with regard to actual or alleged infringement of copyright or the intellectual property rights of any natural or legal person. Copyright of all published material is vested in the Criminological and Victimological Society of Southern Africa (CRIMSA).
12. Please note that the views and opinions expressed by the authors are not necessarily those of the editor or CRIMSA and do not necessarily reflect

the policies or views of CRIMSA. Authors are solely responsible for the content of their articles.

13. A publication fee will be levied at the discretion of the editors for every article published in the Journal. NGOs, unaffiliated authors, international scholars, etc. who do not have access to research grants to fund expenses of this nature may be exempted. The publication fees are the following :
14. Where substantial changes are deemed necessary, contributions may be referred back to the authors for finalization. Alternatively, where articles exceeding the prescribed length are accepted for publication, an additional fee of R200.00 per page may be levied. In the instances where submissions are not satisfactory (i.e. ready for processing) and require additional attention from the editors, a fee of R1 650.00 may also be levied, notwithstanding the author's status as members.
15. Manuscripts for publication or enquiries pertaining to *Acta Criminologica* should be directed to :

The Editor
Acta Criminologica
Postnet Suite #468
P/Bag X15
Menlopark
0102

or E-mail: naserjj@unisa.ac.za

Tel: 012 664 4717 Int: +27+12 664 47174
Fax: 012 429 6609/6766 Int: +27+12 429 6609/6766

PEER REVIEW

According to the Policy for Measurement of Research Output of Public Higher Education Institutions (Department of Education, South Africa), research output is defined as "textual output where research is understood as original, systematic investigation undertaken in order to gain new knowledge and understanding."

Therefore, an uncritical synthesis of literature without contributing any new insight to existing knowledge falls outside the scope of this definition, "peer evaluation of the research is considered a fundamental prerequisite of all recognized output and is the mechanism of ensuring and thus enhancing quality".

The referring process is anonymous and the identity of referees will remain confidential. Evaluators agreeing to referee articles are requested to provide, where possible, critical and constructive feedback on the work of their peers.

They are requested to make a recommendation based on the following:

- Accept for publication in its present form.
- Accept with minor revisions as indicated.
- Resubmit with major revisions in accordance with critical and constructive feedback provided.
- Reject (unlikely to be accepted even after revision). In this instance it would be senseless to provide feedback and the decision of the editors will be final.

Apart from scientific shortcomings or inconsistencies, the following evaluative criteria are considered:

- The theme is academically significant (timely, important, in need of addressing).
- The theme contributes to an existing (professional) body of knowledge (knowledge useful).
- Author's goals and objectives are clearly stated.
- The article addresses (unpacks) themes logically, consistently and convincingly.
- The paper demonstrates an adequate understanding of the literature in the field.

- The research design is built on adequate understanding, evidence, and informational input.
- The interpretative potential of the data has been realised.
- The paper demonstrates a critical self-awareness of the author's own perspectives and interests.
- Holistically, the paper is properly integrated and clearly expresses its case measured against the technical language of the field (theory, data, critical perspectives are well structure and the presentation is clear).
- Conclusions are clearly stated and adequately tie together the elements of the paper.
- The standard of writing (including spelling and grammar) is satisfactory.
- The augmented Harvard reference technique is consistently applied throughout the articulated.

Sources consulted are sufficiently acknowledged (including the bibliography) and consistently cited to:

- Supply academically sound evidence on which the author's observations, statements, and/or conclusions are based.
- Enable readers to consult original resources themselves (precisely stating where and/or under which circumstances).
- Acknowledge the authors from whom information was taken.

EMOSIONELE REAKSIES VAN DIE MOEDER VAN DIE SEKSUEEL MISBRUIKTE KIND NA BEKENDMAKING VAN SEKSUELE MISBRUIK

Wilna J Stander, 'n Meestersgraadstudent in Forensiese Praktyk aan die Noordwes-Universiteit (Potchefstroomkampus) en werksaam as privaat maatskaplike werker gemoeid met Forensiese Maatskaplike Werk, Pretoria, Gauteng.

Dr C Strydom, Lektor by die Vakgroep Maatskaplike Werk, Noordwes-Universiteit (Potchefstroomkampus).

1. INLEIDING

Wanneer 'n kind seksuele misbruik onthul, fokus die forensiese maatskaplike werker tydens die forensiese proses primêr op die kind. Ten einde toepaslike inligting aan die wetlike owerhede te verstrek is die forensiese maatskaplike werker genoodsaak om alle moontlike inligting rakende die beweerde seksuele misbruik weer te gee.

Die moeder van die seksueel misbruikte kind, wat as primêre versorger en ondersteuner vir die kind optree, is 'n uiters kritieke faktor rakende die proses van onthulling. Indien die moeder na die bekendmaking van seksuele misbruik van haar kind emosioneel getraumatiseer is, kan dit die proses van onthulling belemmer. Die moeder se emosionele funksionering het 'n direkte invloed op haar kind se affektiewe belewing, wat 'n deurslaggewende faktor binne die forensiese proses blyk te wees. Geen inligting kon opgespoor word ten opsigte van die forensiese maatskaplike werker se rol binne hierdie konteks nie. Hierdie artikel fokus op die moeder se emosionele reaksie na bekendmaking van seksuele misbruik van haar kind, asook op haar belewenis en persepsies van die forensiese proses. Beide hierdie aspekte, asook die rol van die forensiese maatskaplike werker in hierdie verband, is in die empiriese studie ondersoek.

'n Gestandaardiseerde meetinstrument is gebruik, ten einde die areas binne die moeders se emosionele funksionering wat professionele hulp noodsaak, te bepaal. Bykomend is die moeders se belewenisse en persepsies van die forensiese proses ná hul kinders se onthulling in die studie verken. Die inligting wat verkry is, kan die forensiese maatskaplike werker tydens die forensiese proses help. Die bevindinge van die studie word bespreek en aanbevelings gemaak ten aansien van die forensiese maatskaplike werker se rol in hierdie verband.

2. PROBLEEMSTELLING

Verskeie skrywers, naamlik Vermeulen en Fouché (2006:14) asook Le Roux (2000:36), bevestig dat die werklike statistiek rakende die seksuele misbruik van kinders moeilik bepaalbaar is, aangesien 70% tot 80% van alle gevalle nooit aangemeld word nie. Cawood (2004:1) meld dat een uit elke drie dogters en een uit elke vyf seuns in Suid-Afrika onder die ouderdom van 18 jaar seksueel misbruik word. Vermeulen en Fouché (2006:20) maak die opmerking dat die oorgrote meerderheid gevalle van seksuele misbruik binne die gesin- en familiesisteem voorkom, en dit is deur Marshall en Herman (2000:53) bevestig.

Vermeulen en Fouché (2006:19) is van mening dat die seksueel misbruikte kind wat binne die interfamilie-sisteem misbruik word, binne 'n bepaalde konteks van die oortreder afhanklik is. Hill (2001:385) bevestig dat die moeder met gesinsverhoudings en -dinamiek gekonfronteer word, wat waarskynlik sal verbroekel indien sy die seksuele misbruik bekend sou maak. Dyb, Holen, Steinberg, Roderiguez en Pynoos (2003:940) wys daarop dat ouers intense spanning beleef wanneer hulle kinders se seksuele misbruik bekend word. Gevoelens van hulpeloosheid, woede en vrees is gedokumenteer. Dieselfde skrywer voeg die volgende by: "Hearing about the sexual abuse, testifying in court, hearing the verdict and being exposed in media reports were all rated by the parents as distressing events. The majority of the parents experienced secondary life changes after the alleged sexual abuse." Hierdie navorsing het

bevind dat een derde van die ouers wat aan die navorsing deelgeneem het, na 4 (vier) jaar hoë vlakke van Posttraumatische Stres-sindroom beleef het.

Plummer (2006:1228) is van mening dat ouers 'n rouproses deurmaak, naamlik van ontkenning, skuld, depressie, woede en aanvaarding. Hierdie aspekte word bevestig deur Hill (2001:385) wat opmerk dat "[t]he impact on women after finding out about the sexual abuse of their children is serious, and long lasting. This factor is consistently under-estimated by professionals." Dieselfde skrywer meld dat die ouers se emosies wissel van woede, skuld, tot selfs ang. Die lang- en korttermyngevolge vir die moeder van die seksueel misbruikte kind is 'n realiteit binne hierdie konteks.

Rosenthal, Feiring en Taska (2003:642) het bevind dat kinders die emosionele ondersteuning van hul primêre versorgers voorop stel wanneer hulle seksueel misbruik is. Navorsing deur Plummer (2006:1234) bevestig dat kinders wat tydens die bekendmaking van seksuele misbruik deur hul moeder ondersteun word, minder emosionele en gedragsproblematiek toon nadat hulle die seksuele misbruik aan hulle onthul het.

Sanders, Cann en Markie-Dadds (2003:155) asook Britz en Joubert (2003:30) bevestig die uiters belangrike en bykans onmeetbare inset wat die moeder behoort te lewer in die seksueel misbruikte kind se vordering na herstel. Die moeder is meermale die primêre fisiese versorger van haar kinders. Die slagoffer se emosionele reaksies en die aard asook gehalte van die hulp wat sy na die bekendmaking van die seksuele misbruik ontvang, sal haar pad na herstel onherroeplik beïnvloed.

Volgens Hill (2001:386) het die moeders ervaar dat professionele intervensie gefokus het op die moeder se vermoë as ouer om haar kind te beskerm. Geen emosionele ondersteuning is deur die professionele persone wat by die ouer betrokke was, gegee nie. Plummer (2006:1228) meen dat moeders 'n behoefte het aan bykomstige inligting en opvoeding rakende die hantering van hul eie emosionele belewenisse om hul kind na behore te kan bystaan.

Die forensiese maatskaplike werker bevind haar meermale in 'n posisie waar sy die moeder van die seksueel misbruikte kind tydens die forensiese proses moet bystaan. In die Suid-Afrikaanse konteks word forensiese maatskaplike werk gedefinieer as 'n gespesialiseerde veld binne die maatskaplikewerk-praktyk wat gekenmerk word deur die primêre funksie van ekspert getuienislewering (Weyers, 2001:2).

Strydom en Ludwig (2009:333) onderskryf Barker en Branson (2000:16) se mening dat forensiese maatskaplike werkers ten minste 10 (tien) primêre funksies vervul, naamlik getuienislewering as 'n ekspertgetuie in die hof, sistematiese evaluering van individue sodat hierdie inligting aan die hof voorgelê kan word, ondersoek van sake waar moontlike kriminele handeling plaasgevind het, verstrek die bevindinge aan die owerhede, aanbevelings rakende vonnisoplegging en rehabilitasie van kriminele oortreders, fasilitering van 'n hofbevel rakende 'n opgelegde vonnis, mediasie, getuienislewering rakende professionele standaarde in maatskaplike werk asook opleiding van kollegas. Laastens meld die voormelde skrywers dat 'n forensiese maatskaplike werker die verantwoordelikheid dra om aan sy/haar kliënte en die publiek inligting te verstrek rakende wetlike prosesse asook rakende die implikasies van bepaalde besluitneming. Die kliënte se behoeftes behoort tydens die forensiese proses onder die loep geneem te word.

Uit bogenoemde ontstaan die volgende navorsingsvrae:

- Wat is die emosionele reaksies van die moeders nadat seksuele misbruik van die kind bekend geword het?
- In watter mate moet die forensiese maatskaplike werker inligting aan die moeder verstrek rakende wetlike en forensiese prosesse asook moontlike implikasies van bepaalde besluitneming?
- Hoe kan die forensiese maatskaplike werker die moeder tydens die forensiese proses behulpsaam wees?

Vanuit die bepaalde vrae, is doelwitte geformuleer:

- Bepaal wat die aard van die emosionele reaksies van die moeders van seksueel misbruikte kinders is nadat die seksuele misbruik bekend gemaak is.
- Bepaal tot watter mate die forensiese maatskaplike werker inligting aan die moeder verstrek rakende wetlike en forensiese prosesse asook moontlike implikasies van bepaalde besluitneming.
- Bepaal hoe die forensiese maatskaplike werker die moeder tydens die forensiese proses behulpsaam kan wees?

3. DOELSTELLING

Die doelstelling is om die emosionele reaksies van die moeder van die seksueel misbruikte kind na bekendmaking daarvan te bepaal en hoedat die forensiese maatskaplike werker die moeder tydens die forensiese proses behulpsaam kan wees.

4. SENTRALE TEORETIESE STELLING

Die moeder van die seksueel misbruikte kind presenteer met simptome van trauma nadat die seksuele misbruik van haar kind bekendgemaak is, wat meebring dat die forensiese maatskaplike werker onder 'n verpligting staan om binne die konteks van die forensiese proses bepaalde insette ten opsigte van die moeder te lewer.

5. METODE VAN ONDERSOEK

5.1 Literatuurstudie

Volgens Fouché en Delport (2005:124) is die bestudering van relevante literatuur noodsaaklik vir die duidelike formulering van die navorsingsprobleem.

Die Ferdinand Postma Biblioteek van die Noordwes-Universiteit is as hulpbron benut om literatuur en inligting te bekom. Verskeie artikels wat in die vaktydskrifte Child Abuse and Neglect, Child Abuse Review en CARSA gepubliseer is, is

bestudeer. Navorsingspublikasies, boeke en tydskrifte is geraadpleeg. Databasisse wat geraadpleeg is, is Social Work Abstracts, Social Science Abstracts, EBSCHO HOST WEB, NEXUS, Repertorium van Suid-Afrikaanse tydskrifartikels en SABINET.

5.2 Empiriese ondersoek

5.2.1 Die navorsingsontwerp

Die navorsingsontwerp is die proses waarvolgens data ingewin word om die hipotese ter sprake te ondersoek of die navorsingsdoel te verwesenlik (Nuwe Woordeboek vir Maatskaplike Werk, 1995:37). Die navorsingsontwerp wat gedurende hierdie studie benut is, was die verkennende navorsingsontwerp. Die doel van die verkennende navorsingsontwerp, volgens Babbie (2007:67), is om die onderwerp te verken en inligting en feite in te samel. 'n Literatuur-soektog het geen studie binne die Suid-Afrikaanse konteks oor hierdie spesifieke onderwerp opgelewer nie. Oorsese navorsing wat met betrekking tot verwante onderwerpe bestudeer is, dui wel die emosionele reaksie van die moeder van die seksueel misbruikte kind aan, maar daar moet bepaal word of die bevindinge op die Suid-Afrikaanse samelewing van toepassing is. Die forensiese maatskaplike werker se verantwoordelikheid rakende die opvoeding van en verstrekking van inligting aan kliënte met betrekking tot die forensiese proses binne die Suid-Afrikaanse konteks is onbekend.

5.2.2 Navorsingsrespondente

Die teikengroep van die studie was moeders van kinders wat na bewering seksueel misbruik was. Moeders van kinders uit die teikengroep, is uit die gevallelading van die navorser op 'n nie-waarskynlikheidsbasis geselekteer. Die tipe steekproef was doelgerig, aangesien die teikengroep oor bepaalde eienskappe moes beskik. Strydom (2005b:202) meld dat hierdie tipe steekproefmetode "... is based entirely on the judgement of the researcher, in that a sample is composed of elements that contain the most characteristics, representative of typical attributes of the population."

Die geïdentifiseerde teikengroep het uit 'n gesamentlike getal van vyftien (15) bestaan. Aanvanklik sou 29 respondente aan die studie deelneem, maar veertien (14) het hulle aan die navorsing onttrek. Die redes vir onttrekking was aspekte soos verhuising, emosionele impak van die seksuele misbruik op die gesin en onwilligheid van individue om by sodanige navorsing betrokke te raak weens die sensitiwiteit van die onderwerp. Die studie is in Pretoria (Tshwane) gedoen en het vyftien (15) vroue ingesluit. Die respondente het bepaalde eienskappe gemeen gehad, naamlik:

- Moeders van kinders tussen die ouderdomme 3 en 12 jaar wat na bewering seksueel misbruik was.
- Almal was in en om Tshwane, Gauteng, woonagtig.
- Almal was deur maatskaplike werkers van welsynsorganisasies, mediese dokters en sielkundiges in privaatpraktyke na die navorser verwys.
- Die kinders het reeds bekentenisse gemaak van seksuele misbruik of/en daar bestaan mediese bewyse wat op seksuele misbruik dui.

5.2.3 Meetinstrumente

Vir die doel van hierdie ondersoek is gebruik gemaak van kwantitatiewe navorsing. Barker (2003:354) omskryf dit as volg: "Systematic investigations that include descriptive or inferential statistical analysis. Examples are experiments, survey research, and investigations that make use of numerical comparisons."

Vir die kwantitatiewe gedeelte van die empiriese ondersoek is 'n toepaslike gedeelte van die Persoonlike Multisiftingsinventaris (PMSI) vraelys van Perspektief Opleidingskollege benut in die navorsing. Die vraelys is gestandaardiseer en word as betroubaar en geldig geag. Delport (2005:160) is van mening dat "... to obtain valid and reliable data, one must ensure, before implementing the study, that the measurement procedures and the measurement instruments to be used, have acceptable levels of reliability and validity. Validity and reliability are two of the most important concepts in the context of measurement."

Hierdie vraelys bestaan uit sewe (7) oorhoofse evalueringsareas, naamlik die positiewe psigososiale funksioneringsareas, die negatiewe psigososiale funksioneringsareas, emosionele funksionering, selfpersepsie, interpersoonlike funksionering, geestelike funksionering en fisiese funksionering. Die voormelde areas beskik oor onderafdelings, wat elke area verder ontleed/verfyn. Vir die doel van die navorsing, is besluit om slegs eersgenoemde vier (4) areas te benut, aangesien die geïdentifiseerde areas uitsluitlik op die individu se emosionele funksionering ingestel is. Die betroubaarheid en geldigheid van hierdie meetinstrument word nie ingeboet deur die weglating van sekere areas nie. Die aangepaste vraelys het dus die moeder van die seksueel misbruikte kind se emosionele funksionering op 'n gestandaardiseerde wyse gemeet.

'n Selfontwerpte vraelys wat uit oopantwoord en geslote vrae bestaan, is deur die navorser opgestel om bykomstige inligting te bekom. Aangesien die studie verkennend was, was gestandaardiseerde meetinstrumente rakende sekere vrae wat binne die studie beantwoord moes word, nie beskikbaar nie. Die vraelys is na aanleiding van soortgelyke bestudeerde vraelyste ontwerp. Die selfontwerpte vraelys bestaan eerstens uit persoonlike inligting, naamlik die ouderdom van die moeder, die ouderdom van die kind, die moeder se huwelikstatus, die moeder se verhouding met die oortreder, taalvoorkeur en etnisiteit. Die moeder is versoek om haar belewenisse rakende die forensiese proses vanuit die maatskaplike perspektief weer te gee. Bepaalde inligting is verder ingesamel ten einde die doeltreffendheid van die forensiese proses te evalueer.

5.2.4 Navorsingsprosedures

Die selfontwerpte vraelys asook die PMSI-vraelys, is deur twee persone wat oor soortgelyke kenmerke as die respondente beskik, ingevul. Volgens Strydom (2005c:209) is dit belangrik vir die navorser om die meetinstrumente vooraf te toets. Daar is veral gefokus op die relevansie en toepaslikheid van vrae soos vervat in die selfontwerpte vraelys, aangesien die vraelys nog nooit voorheen gebruik is nie. Voortoetsing van vraelyste kan die navorser help om onduidelike asook dubbelsinnige vrae uit te skakel. Die tydsaspek, as faktor rakende die invul van die vraelyste, was ook binne die voortoetsprosedure in aanmerking

geneem. Nadat die nodige aanpassings aan die vraelyste gemaak is, het die navorser telefonies met die respondente kontak opgeneem met die doel om 'n geskikte tyd en lokaal te bepaal. Twee groepe, met agt (8) en sewe (7) lede onderskeidelik, is tydens twee afsonderlike geleenthede versoek om beide die gestandaardiseerde en selfontwerpte vraelys in te vul. Die navorser het elke groep versoek om die geadministreerde vraelys in te vul. Sodoende is die benodigde inligting ingesamel. Delport (2005:169) meen dat, "[i]n this case respondents who are present in a group, each complete a questionnaire on their own. Preferably, each respondent should receive the same stimulus and complete his own questionnaire without discussion with the other members of the group." Die vraelyste is privaat binne die groepsituasie ingevul, aangesien dit inligting van die respondente verlang het wat die individu se identiteit kon verrai.

5.2.5 Dataverwerking

Die navorser het Perspektief Opleidingskollege se gerekenariseerde program benut ten einde die gestandaardiseerde vraelyste van Perspektief Opleidingskollege te verwerk. Kruger, De Vos, Fouché en Venter (2005:217) meld dat kwantitatiewe data-analise vergemaklik word deurdat gerekenariseerde sagteware daarvoor benut word. Die selfontwerpte vraelys het beide oopantwoord- en geslote vrae, wat die navorser self verwerk het, bevat.

5.2.6 Etiese aspekte

Barker en Branson (2000:16) meld dat "[f]orensic social workers maintain with their own clients relationships that uphold the letter and spirit of the law and the ethical principles of their profession". Etiese aspekte is deurlopend geëvalueer, en is tydens die uitvoering van bepaalde stappe in ag geneem.

Strydom (2005a:58-67) onderskei verskeie etiese kwessies wat binne die navorsingsproses van belang is:

- Respondente moet ingelig word oor die doel van die navorsing. In hierdie ondersoek was telefonies met die respondente geskakel ten einde hulle oor die navorsing in te lig. 'n Dekbrief (kyk Addendum A) wat inligting oor die navorsing bevat het, is tydens die groepsituasie aan die respondente

oorhandig.

- Neuman (2000:283) waarsku dat die skending van die privaatheid van die respondente onder geen omstandighede mag plaasvind nie. Alhoewel die respondente binne 'n groepsituasie die vraelyste ingevul het, was al die respondente se privaatheid binne die groep verseker.
- Die finale verslag moet objektief, akkuraat en duidelik wees en moet alle noodsaaklike inligting verstrek. Die ondersoeker het die resultate objektief en akkuraat verwerk. Tekortkominge en leemtes, asook foute, is in die navorsingsverslag aangedui.
- Respondente sal toegang verkry tot die bevindinge van die verslag. Daar sal aan respondente gestel dat hulle na afhandeling van die studie toegang tot die verslag sal hê.
- Etiese goedkeuring is van die Etiekomitee van die Potchefstroomkampus van die Noordwes-Universiteit verkry. Die Etiese verwysingsnommer is **NWU-00027-09-S1**.

6. OMSKRYWING VAN BEGRIPPE

6.1 Maatskaplike werker

'n Maatskaplike werker word deur die Nuwe Woordeboek vir Maatskaplike Werk (1995:99) beskryf as "Duly registated person authorised to do social work". Binne die konteks van hierdie studie, word daar na "die maatskaplike werker" verwys as 'n maatskaplike werker wat statutêre dienste lewer, deurdat sy by 'n welsynsorganisasie werksaam is wat ondermeer kinderhofondersoeke doen.

6.2 Forensiese maatskaplike werker

'n Forensiese maatskaplike werker word deur Stutterheim en Weyers (1999:11) binne die Suid-Afrikaanse milieu voorgehou as "... a specialized field of social work practice that is characterized by the social worker's primary function of providing expert testimony in courts of law". Binne die raamwerk van hierdie studie, word daar na die forensiese maatskaplike werker verwys as die maatskaplike werker wat die forensiese assessering van die kind behartig.

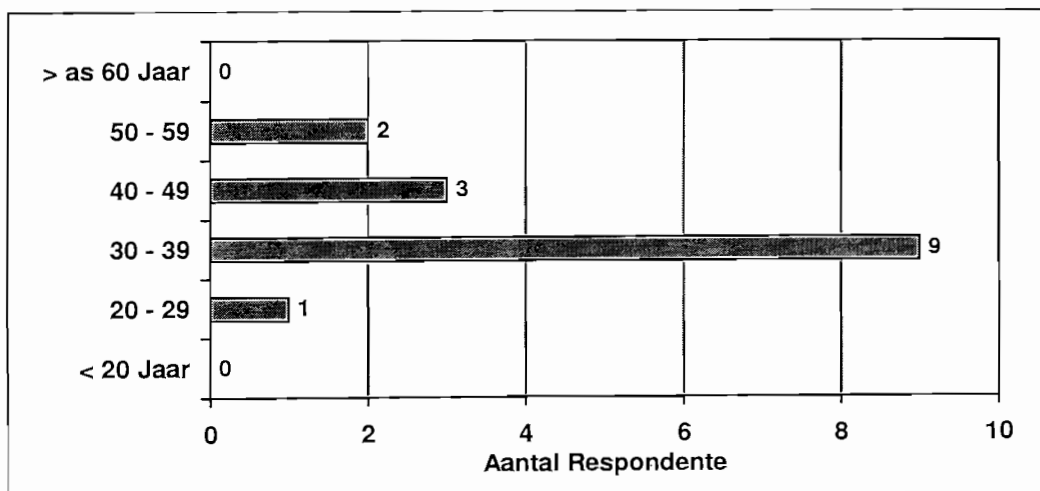
7. BEVINDINGE VAN DIE NAVORSING

Hierdie inligting is verkry deur 'n gestandaardiseerde meetinstrument van Perspektief Kollege (Addendum B) asook 'n vraelys (Addendum C) wat deur die navorser self ontwerp is. Vervolgens word die bevindinge aan die hand van die gestandaardiseerde metingskaal en die selfontwerpte vraelys uiteengesit.

7.1 Profiel van respondente

'n Profiel van die respondente word kortliks weergegee met die doel om 'n beeld te verkry van die moeders wat aan die ondersoek deelgeneem het. Die inligting kan dan ook 'n aanduiding gee van die omstandighede waarin die deelnemers hulle bevind het en die mate waarin die seksuele misbruik van hul kind hul lewensomstandighede beïnvloed het.

7.1.1 Ouderdomme van die respondente

Grafiek 1: Ouderdomsverspreiding van die respondente

Die totale aantal respondente wat aan die navorsing deelgeneem het, was vyftien (15). Soos aangedui in Grafiek 1, blyk, dit dat die meerderheid respondente, naamlik 9 (60%), in die ouderdomsgroep 30 tot 39 jaar voorgekom het. Die tweede meeste respondente het in die ouderdomsgroep 40 tot 49 jaar

voorgekom, naamlik 3 (20%). Die ouderdomsgroep 50 tot 59 jaar het 2 (13%) respondente opgelewer. Die groep waaruit die minste respondente verkry is, naamlik 1 (6.6%), was in die ouderdomsgroep 20 tot 29 jaar.

7.1.2 Ouderdomme van die seksueel misbruikte kinders

Die meerderheid kinders wat in die betrokke studie ter sprake gekom het, wat seksueel misbruik is, was in die ouderdomsgroep 3 tot 6 jaar, naamlik 10 (66.6%). Die ouderdomsgroep tussen 7 en 10 jaar het 3 (20%) kinders opgelewer. 2 (13%) kinders in die ouderdomsgroep 11 tot 13 jaar is by die studie betrek.

7.1.3 Huwelikstatus van die respondente

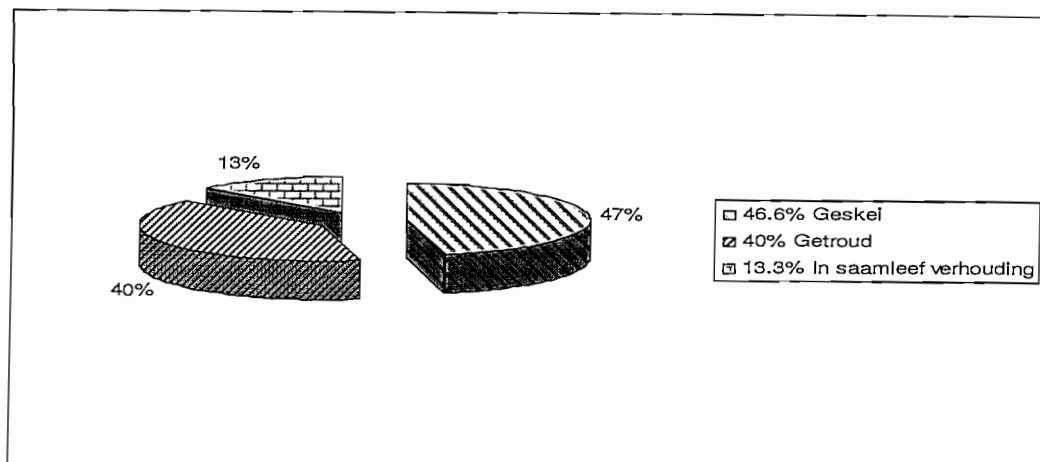

Diagram 1: Huwelikstatus van die respondente

Uit die inligting soos vervat in Diagram 1 is dit duidelik dat die meerderheid respondente geskei is, naamlik 7 (46.6%). Binne die groep van die geskeide moeders is 4 uit die 7 kinders deur hulle biologiese vader misbruik (57%). Uit die 3 oorblywende kinders van die geskeide moeders is 1 (14.2%) deur 'n grootvader aan vaderskant (in Diagram 2 as "paterne grootvader" aangedui) misbruik, 1 (14.2%) deur 'n grootvader aan moederskant (in Diagram 2 as "materne grootvader" aangedui) en 1 (14.2%) deur 'n stiefmoeder se seun.

Die tweede meeste respondente, naamlik 6 (40%), was getroud. Die helfte van die kinders (van getroude moeders) wat in hierdie groep val, naamlik 3 (50%) uit die groep van 6, is deur die grootvaders aan moederskant misbruik. Uit die 3 oorblywende kinders van die getroude moeders is 1 (16.6%) deur 'n loseerder misbruik, 1 (16.6%) deur 'n familielid en 1 (16.6%) deur 'n grootvader aan vaderskant.

Laastens was 2 (13.3%) van die respondente wat aan die navorsing deelgeneem het, in 'n saamleef verhouding betrokke. Een (1) van die kinders uit die groep is deur hul biologiese vader misbruik (nie die moeder se saamleefmaat nie) en die ander kind deur die biologiese vader se vriende (nie die moeder se saamleefmaat nie).

7.1.4 Verhouding van die seksueel misbruikte kind met die oortreder

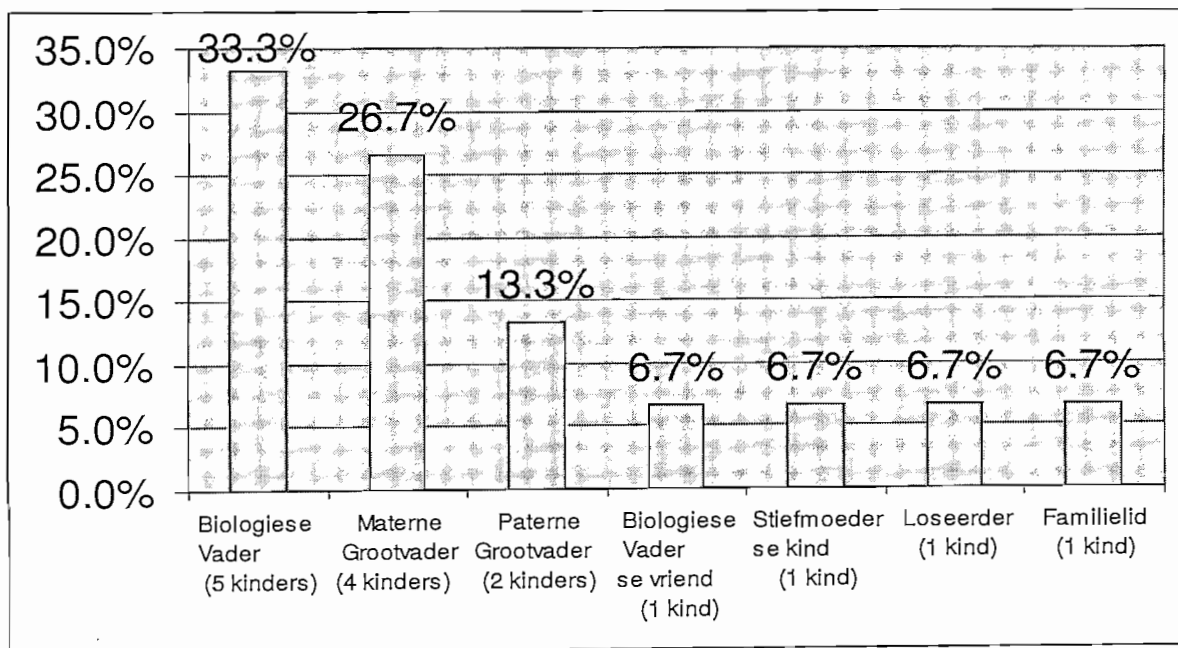

Diagram 2: Verhouding van die seksueel misbruikte kind met die oortreder

Uit die inligting, soos vervat in Diagram 2, blyk dit dat die meerderheid kinders, naamlik 5 (33.3%), deur hul biologiese vader misbruik is. Die grootvaders aan

moederskant (die moeder se eie vader) het 4 (26.7%) uit die 15 kinders seksueel misbruik. Twee (2) van die kinders, naamlik 13.3%, is deur die grootvader aan vaderskant misbruik. Laastens is vier kinders deur 'n vriend van die ouers, 'n familielid, 'n loseerder en 'n stiefmoeder se seun onderskeidelik misbruik.

Hierdie inligting is belangrik omdat die verhouding waarin die seksueel misbruikte kind met die oortreder staan, die intensiteit van die moeder se emosionele reaksie kan beïnvloed, asook die trauma wat sy na bekendmaking van die oortreding beleef. Volgens Hill (2001:385) maak die moeder van die seksueel misbruikte kind 'n verliesproses deur waarvan die aanvanklike reaksie skok is, naamlik "[f]or those whose partner was the abuser there was an added shock". Jackson (2008:44) is van mening dat "[t]he disclosure of sexual abuse is known to create a period of crisis in any family. However, the child and the mother are even more burdened and traumatized when the perpetrator is a person who the child and the mother trust."

Wanneer die seksuele oortreder die vader van die kind is, beleef die moeder gevoelens van verwarring, verlateheid, skuld, magteloosheid, hulpeloosheid en vrees. Sy blameer haarself vir die misbruik, en aanvaar verantwoordelikheid daarvoor om die gesin behoue te laat bly. Moeders wat hul verhouding met die oortreder wil verbreek om daardeur hul kinders te beskerm, trek aan die kortste ent as hulle emosioneel en finansieel van die oortreder afhanklik is (Willingham 2007:67).

Bolen in Smit (2007:116) meen dat "[t]he impact of child sexual abuse on the mother is one of loss. Mothers whose partners have sexually abused their children, experience endless, mutiple ongoing and unremitting losses".

Beskikbare literatuur bevestig dat die emosionele reaksie van die moeder van die kind wat binne die gesin of familie misbruik word, beïnvloed kan word deur:

- 'n Geskiedenis van seksuele misbruik as kind. Moeders wat as kinders seksueel misbruik is, toon hoër vlakke van trauma as moeders wat met geen geskiedenis van seksuele misbruik presenteer nie.
- Die mate van ondersteuning wat die moeder ontvang. Ondersteuning deur familieledes, vriende en die gemeenskap is waardevol. Moeders met 'n sterk

ondersteunende netwerk is toegerus vir die verwerking van die spanning wat deur 'n bekentenis van seksuele misbruik meegebring word.

- Die moeders se inherente vermoë om emosionele spanning te kan hanteer. Interne egokragte en die vermoë om aanpassings te kan hanteer word by hierdie faktor ingesluit (Hiebert-Murphy, 1998:424; Willingham, 2007:10; Smit, 2007:122).

7.1.5 Taal van die respondente

Al die respondente, dus 15 (100%) was Afrikaanssprekend.

7.1.6 Etnisiteit van die respondente

Die meerderheid respondente, naamlik 14 (93.3%), was blank, terwyl 1 (6.6%) 'n kleurling was.

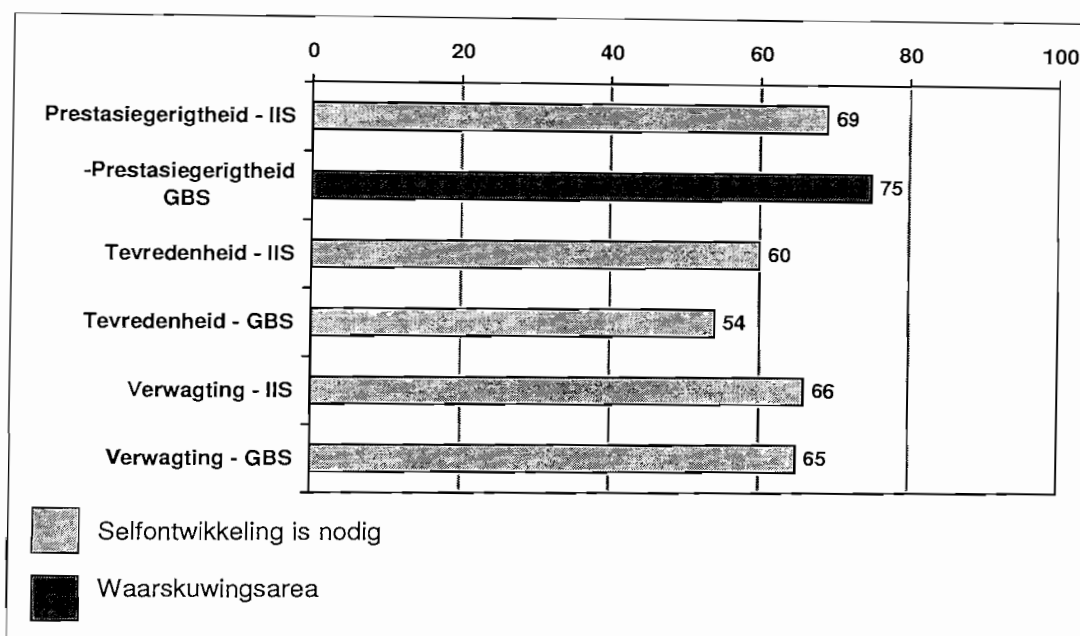
7.2 Emosionele reaksies van die moeder

Die emosionele reaksies van die moeder is na aanleiding van die gestandaardiseerde metingskaal ondersoek. Faul en Hanekom (2006:3) beskryf die Persoonlike Multisiftingsinventaris as 'n papier-en-pen selfevaluering om kliënte se sterkpunte en probleemareas op 33 verskillende areas van persoonlikheid, emosionaliteit en interpersoonlike, geestelike en psigiese funksionering te meet. Die Persoonlike Multisiftingsinventaris word primêr gebruik as 'n assesseringsinstrument wat deel uitmaak van die terapeutiese intervensie met kliënte. Die Cronbach Alpha-betroubaarheid en eksploratiewe faktoranalises het uitgewys dat die gestandaardiseerde vraelys betroubaar en konstruktief is. Met die Persoonlike Multisiftingsinventaris is die positiewe psigososiale funksioneringsareas, die negatiewe psigososiale funksioneringsareas, die emosionele funksioneringsareas en selfpersepsie areas van die deelnemers gemeet.

Data is in 'n opsommende verslag verwerk en saamgevoeg. 'n Persentasie word aan elke area en onderafdelings van areas toegeken wat as faktore bekend staan. Die persentasies wat verkry is, word onder die kategorie *funksionering* ingedeel, naamlik:

- **Waarskuwingsarea.** 'n Waarskuwingsarea dui daarop dat professionele ingryping dringend benodig word met betrekking tot die gemete area of faktor.
- **Onderaktivering.** Onderaktivering van 'n area of faktor dui daarop dat selfontwikkeling binne die area of faktor nodig is. Selfontwikkeling kan deur middel van berading, lesings of handleidings plaasvind.
- **Optimale aktivering.** Optimale aktivering binne 'n area of faktor dui daarop dat geen hulp benodig word nie.

7.2.1 Positiewe psigososiale funksioneringsarea

Grafiek 2: Positiewe psigososiale funksioneringsarea

Die skaal is soos volg:

Totaal tussen 73% en 79% = waarskuwingsarea

Totaal minder as 73% = onderaktivering - behoefte aan selfontwikkeling

Totaal van meer as 79% = optimale aktivering - geen hulp nodig nie

Hierdie positiewe psigososiale funksioneringsarea is in drie (3) areas onderverdeel, met elke area wat onderverdeel is met betrekking tot innerlike

belewensisse (IIS) en gedrag (GBS) onderskeidelik, soos aangedui in Grafiek 2. Voormelde impliseer dat die metingskaal onderverdeel is en wel uit ses (6) faktore bestaan wat binne hierdie spesifieke funksioneringsarea gemeet is.

7.2.1.1 Prestasiegerigtheid: Innerlike belewenis (IIS)

Die groep het 'n persentasie van 69 behaal, wat daarop dui dat daar 'n behoefte aan selfontwikkeling voorkom. Die respondente se innerlike belewenis van doelgerigtheid, selfmotivering en die behoefte om die self te ontwikkel is beperk. Die respondente beskik nie altyd oor die nodige deursettingsvermoë om verantwoordelikheid vir hulleself te aanvaar nie. Hulle innerlike dryfkrag is soms beperk.

7.2.1.2 Prestasiegerigtheid: Gedrag wat daarop dui (GBS)

Die groep het 'n persentasie van 75 behaal, wat hierdie konstruk as 'n waarskuwingsarea aandui. Aangesien prestasiegerigtheid (GBS) die hoogste geaktiveerde konstruk is, kan die afleiding gemaak word dat respondente se gedrag daarop dui dat hulle oor geen organisatoriese vermoëns en geen selfvertroue of dryfkrag beskik nie, en geen positiewe toekomspektief het nie.

7.2.1.3 Tevredenheid: Innerlike belewenis (IIS)

Die groep het 'n persentasie van 60 behaal, wat daarop dui dat daar 'n behoefte aan selfontwikkeling voorkom. Dit ontbreek hulle soms aan die innerlike belewenis van tevredenheid, geluk, vriendelikheid en gemoedsrus. Hulle vind dat hul omstandighede hul innerlike belewenis van geluk met tye negatief beïnvloed.

7.2.1.4 Tevredenheid: Gedrag wat daarop dui (GBS)

Die groep behaal 'n persentasie van 54, wat impliseer dat daar 'n behoefte aan selfontwikkeling in hierdie funksioneringsarea voorkom. Die respondente se gedrag toon soms 'n gebrek aan die volgende elemente: sinvolle benutting van vrye tyd, humor, interaksie met ander, verantwoordelike en weldeurdragte put van plesier uit die lewe. Die respondente moet die oorsake van hierdie belewensisse identifiseer en vaardighede moet ontwikkel word ten einde leemtes aan te vul.

7.2.1.5 Verwagting: Innerlike belewenis (IIS)

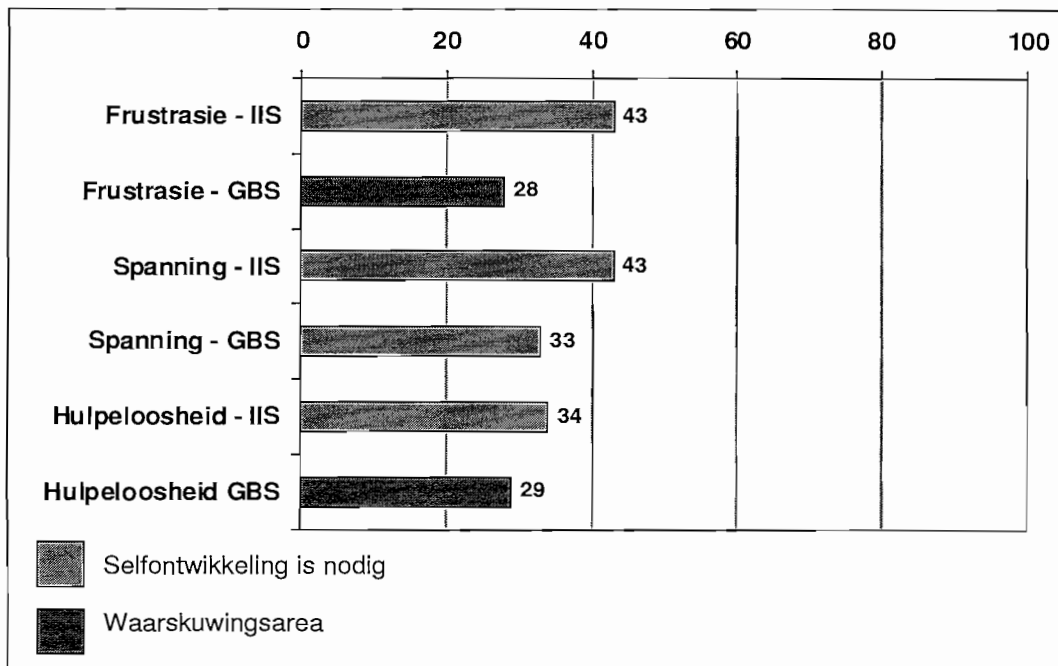
Die groep behaal 'n persentasie van 66, wat daarop dui dat daar 'n behoefte aan selfontwikkeling in hierdie area blyk te wees. Die respondente verloor soms hoop en is soms pessimisties oor hul toekoms. Dis soms moeilik vir hulle om kalm te bly en hulle is geneig om op die negatiewe elemente in hul omstandighede te fokus. Die respondente moet die oorsake van die negatiewe innerlike belewenisse identifiseer sodat groei en ontwikkeling kan plaasvind.

7.2.1.6 Verwagting: Gedrag wat daarop dui (GBS)

Die groep behaal 'n persentasie van 65, wat daarop dui dat daar 'n behoefte aan selfontwikkeling in hierdie area voorkom. Die respondente help ander selde om sukses te behaal. Hulle reik nie meer altyd na ander uit nie en tree selde beskermend teenoor ander op. Hulle luister nie meer graag na ander se probleme nie en praat ander nie maklik moed in nie. Hulle waag min en vind dit moeilik om oplossings te vind omdat hulle nie meer positief na moeilike omstandighede kyk nie. Die respondente moet die oorsake identifiseer sodat hulp verleen kan word en ontwikkeling kan plaasvind.

Die gevolgtrekking waartoe geraak kan word, is dat die respondente 'n behoefte aan selfontwikkeling toon rakende vyf (5) van die ses (6) faktore wat binne die positiewe psigososiale funksioneringsareas gemeet is, naamlik prestasiegerigtheid (innerlike belewenis), tevredenheid (beide innerlike belewenis en gedrag wat daarop dui) asook verwagting (gedrag wat daarop dui en hul innerlike belewenis). Die respondente benodig professionele hulp ten opsigte van prestasiegerigtheid, wat gedrag bepaal. Aangesien vyf (5) uit die ses (6) konstrunkte ondergeaktiveer is, kan die afleiding gemaak word dat die respondente binne hierdie area geremd funksioneer.

7.2.2 Negatiewe psigososiale funksioneringsarea

Grafiek 3: Negatiewe psigososiale funksioneringsarea

Die skaal is soos volg:

Totaal tussen 22% en 29% = waarskuwingsarea

Totaal meer as 29% = ooraktivering - behoefte aan selfontwikkeling

Totaal minder as 22% = optimale aktivering - geen hulp word benodig nie

Die Negatiewe psigososiale funksioneringsarea is in drie (3) dele onderverdeel, met elke area wat onderverdeel is met betrekking tot 'n meting wat op innerlike belewenisse (IIS) en gedrag (GBS) onderskeidelik dui. Voormelde impliseer dat die metingskaal onderverdeel is en wel uit ses (6) faktore bestaan wat binne hierdie spesifieke funksioneringsarea gemeet is, soos aangedui in Grafiek 3.

7.2.2.1 Frustrasie: Innerlike belewenis (IIS)

Die groep behaal 'n persentasie van 43. Die respondente se innerlike belewenis van frustrasie dui op 'n gevoel van onvergenoegdheid. Dit blyk dat hulle nie altyd

die onderbreking van doelgerigte aksies as gevolg van probleme in hulself en hul omgewing goed hanteer nie en dat hulle soms toelaat dat dit hulle verhinder om hulle aspirasies in die lewe te verwesenlik. Ervarings soos woede, frustrasie, irritasie, ongeduld, verbittering en agterdog maak soms deel uit van hulle beleweniswêreld. Hulle moet die oorsake hiervan sowel as die areas waar selfontwikkeling moet plaasvind, identifiseer. Smit (2007:120) meld dat "[d]enial and anger are responses that protect the self from the impact of child sexual abuse". Bogenoemde skrywer meld voorts dat die moeder agterdogtig is, aangesien sy vrees dat haar kind weer in die toekoms seksueel misbruik kan word.

7.2.2.2 Frustrasie: Gedrag wat daarop dui (GBS)

Die groep behaal 'n persentasie van 28, wat beteken dat hierdie faktor 'n waarskuwingsarea aandui, soos aangetoon in Grafiek 3. Jackson (2008:68) beskryf woede en frustrasie as 'n fase binne die rouproses. Sy is van mening dat "[m]others of sexually abused children sometimes became angry and frustrated because of their inability to prevent the abuse". Aangesien frustrasie (IIS) oorgeaktiveer is en frustrasie (GBS) in die waarskuwingsarea voorkom, dui dit daarop dat die respondente poog om hul belewenis van frustrasie te onderdruk.

7.2.2.3 Spanning: Innerlike belewenis (IIS)

Die groep behaal 'n persentasie van 43, wat daarop dui dat daar 'n behoefte aan selfontwikkeling in hierdie area voorkom. Die respondente se innerlike belewenisse word soms gekenmerk deur 'n onvermoë om spanning binne die omgewing te hanteer. Gevoelens van paniek, angs, spanning, oorlading, bekommernis en uitbranding kom voor. Calder in Smit (2007:120) meen dat "... the reaction by mothers after disclosure of child sexual abuse must be acknowledged in the light of their extreme stress following disclosure...". Dyb *et al.* (2003:940) asook Jinich en Litrownik (1999:176) bevestig die voorkoms van geweldige spanning by die moeders van die seksueel misbruikte kind wanneer die kind se misbruik aan die lig kom.

7.2.2.4 Spanning: Gedrag wat daarop dui (GBS)

Die groep behaal 'n persentasie van 33, wat daarop dui dat daar 'n behoefte aan selfontwikkeling rakende hierdie faktor voorkom. Bepaalde eienskappe maak soms deel uit van die respondente se gedragspatroon deurdat hulle soms onseker, buierig, paniekerig, angstig en senuagtig voorkom. Hulle kan ook fisiese simptome soos hoof- en/of spierpyne en slaaploosheid ondervind. Hulle moet die vaardigheid ontwikkel om hul spanning doeltreffender te bestuur. Die respondente behoort professionele advies in te win asook berading rakende hierdie aspekte te ontvang. Willingham (2007:8) meen dat simptome van depressie by die moeder van die seksueel misbruikte kind voorkom, maar dat navorsing hieroor nie vasgestel het of die simptome van depressie alreeds teenwoordig was voor die bekendmaking van seksuele misbruik nie. Laat dit uit want dis reeds by 6.2.2.5 genoem.

7.2.2.5 Hulpeloosheid: Innerlike belewenis (IIS)

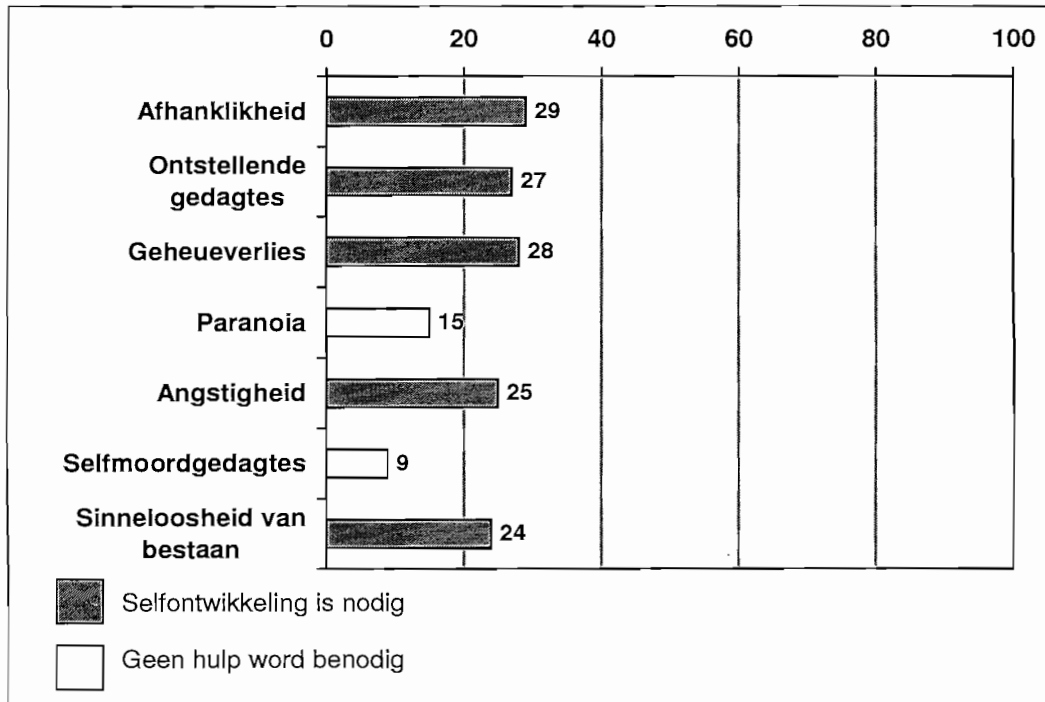
Die groep behaal 'n persentasie van 34, wat daarop dui dat daar 'n behoefte aan selfontwikkeling rakende hierdie faktor voorkom. Die respondente het 'n punt in hul funksionering bereik waar hulle soms beleef dat, wat hulle ook al doen, nie meer saak maak nie en dat hulle op geen wyse hul omgewingsfaktore in hul lewe kan beheer nie. Hulle ervaringswêreld is soms negatief en sentreer om gevoelens van verwerping, swaarmoedigheid, doelloosheid, magteloosheid, eensaamheid en 'n gevoel dat niks sin inhou nie. Hulle moet die oorsake hiervan identifiseer, sowel as die areas waar groei en ontwikkeling kan plaasvind. Willingham (2007:8) meen dat simptome van depressie by die moeder van die seksueel misbruikte kind voorkom, maar dat navorsing hieroor nie vasgestel het of die simptome van depressie alreeds voor die bekendmaking van seksuele misbruik teenwoordig was nie.

7.2.2.6 Hulpeloosheid: Gedrag wat daarop dui (GBS)

Die groep behaal 'n persentasie van 29, wat daarop dui dat die respondente hulle in die waarskuwingsarea bevind. Die respondente se gedragspatrone toon 'n gebrek aan doelgerigte aktiwiteite, aan humor, aan deursettingsvermoë en aan deelname. Hulle is geneig om sosiaal te onttrek en hanteer situasies vanuit 'n negatiewe ingesteldheid sodat 'n neerdrukkende atmosfeer ontstaan.

Die gevolgtrekking waartoe geraak kan word, is dat die respondente 'n behoefte aan selfontwikkeling binne vier (4) van die faktore wat binne die negatiewe psigososiale areas gemeet word, toon, naamlik frustrasie (innerlike belewenis), spanning (beide innerlike belewenis en gedrag wat daarop dui) asook hulpeloosheid (innerlike belewenis). Die respondente benodig professionele intervensie rakende die areas *frustrasie* en *hulpeloosheid*, wat gedrag bepaal. Die moeder van die seksueel misbruikte kind beleef hulpeloosheid en is bekommerd oor die toekoms van haar kinders. Gevoelens van hulpeloosheid word voorts ervaar omdat die moeder meen dat sy haar ouerlike pligte rakende haar seksueel misbruikte kind nie nagekom het nie (Jackson, 2008:70). Aldus Smit (2007:120) beleef die moeder dat "... powerlessness creates the feeling for non-abusive parents that they are not directing their own lives anymore but are subject to events outside their control". Willingham (2007:37) bevestig gevoelens van hulpeloosheid en magteloosheid waarmee die moeder van die seksueel misbruikte kind presenteer.

7.2.3 Emosionele Funksioneringsarea

Grafiek4: Emosionele Funksionering

Die skaal is soos volg:

Totaal tussen 17% en 21% = waarskuwingsarea

Totaal van meer as 22% = ooraktivering - behoefte aan selfontwikkeling

Totaal van minder as 21% = optimale aktivering - geen hulp word benodig nie

Die emosionele funksioneringsarea is in sewe (7) areas onderverdeel, soos aangedui in Grafiek 4.

7.2.3.1 Afhanklikheid

Die respondente behaal 'n persentasie van 29 in hierdie area. Gemelde impliseer dat daar 'n behoefte aan selfontwikkeling in hierdie area voorkom deurdat die respondente soms iemand/iets nodig het om die lewe te kan hanteer, om hulle te ondersteun en om probleme te hanteer. Hulle kan druk nie altyd selfstandig

hanteer nie. Hulle moet die oorsake hiervan identifiseer sowel as die areas waarin hulle moet groei en ontwikkel. Jackson (2008:59) meld dat 'n studie deur Massat en Lundy bevind het dat "... parents who have children that experienced intra-familial sexual abuse, were more likely to have significant relationship losses, reduced income, increased dependence ... following the disclosure".

7.2.3.2 Ontstellende gedagtes

Die respondente behaal 'n persentasie van 27 in hierdie area. Dit impliseer dat daar 'n behoefte aan selfontwikkeling in hierdie area voorkom. Die respondente presenteer met idees en gedagtes wat hulle ontstel. Daar moet geïdentifiseer word waarom hulle deur ontstellende gedagtes geteister word. Konsultasies met 'n professionele berader word aanbeveel.

7.2.3.3 Geheueverlies

Die respondente behaal 'n persentasie van 28 in hierdie area, wat impliseer dat daar 'n behoefte aan selfontwikkeling ten opsigte daarvan voorkom. Hulle vergeet veelvoudige opdragte maklik. Identifisering van die rede waarom hulle geheueverlies ondervind, is noodsaaklik. Om dit te doen, word 'n konsultasie met 'n professionele berader aanbeveel.

7.2.3.4 Paranoia

Die respondente behaal 'n persentasie van 15 in hierdie area. Vermelde dui daarop dat geen hulp in hierdie area benodig word nie.

7.2.3.5 Angstigheid

Die respondente behaal 'n persentasie van 25 in hierdie area. Vermelde dui daarop dat selfontwikkeling in hierdie area benodig word. Wanneer die moeder bewus word of bewus gemaak word van die seksuele misbruik van haar kind, is die aanvanklike reaksie skok. Smit (2007:120) is van mening dat die moeder bykomende angs kan ervaar wat haar immobiliseer en toepaslike optrede aan bande lê.

Willingham (2007:36) meen dat moeders van seksueel misbruikte kinders "... experience general psychological stress to clinical symptoms of depression, anxiety and Post Traumatic Stress Disorder".

7.2.3.6 Sinloosheid van bestaan

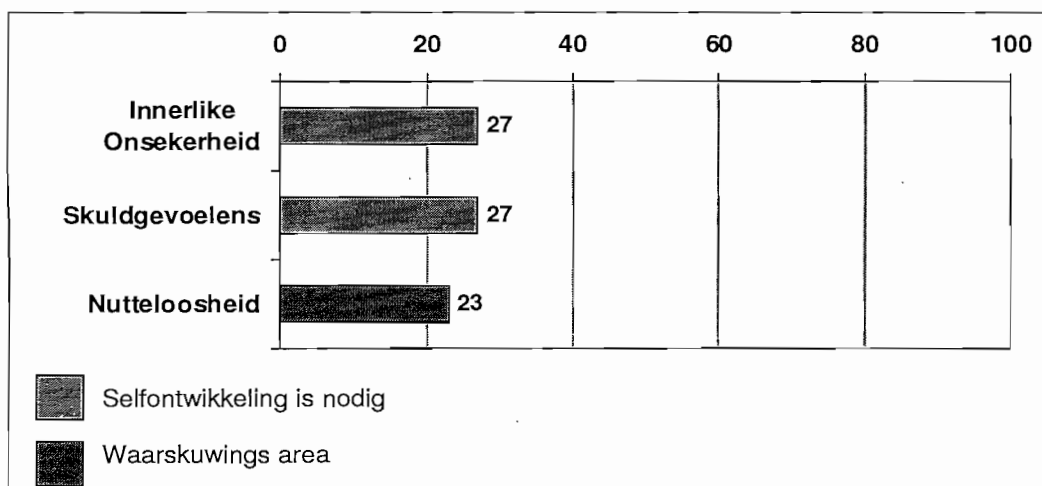
Die respondente behaal 24 in hierdie area, wat impliseer dat daar 'n behoefte aan selfontwikkeling ten opsigte daarvan voorkom. Die respondente het soms geen doel in die lewe nie en hulle voel dan dat hulle geen bydrae daartoe kan lewer om van die wêreld 'n beter plek te maak nie. Hulle leer nie altyd uit dit wat met hulle gebeur nie en hulle kom nie altyd struikelblokke in hul lewe te bowe nie. Hulle gee soms hul drome vir hul lewe op en kan dan nie ander help om geluk te smaak nie.

7.2.3.7 Selfmoordgedagtes

Die respondente behaal 'n persentasie van 9 in hierdie area, wat impliseer dat geen hulp ten opsigte daarvan benodig word nie.

Die gevolgtrekking waartoe geraak kan word, is dat die respondente 'n behoefte aan selfontwikkeling in die areas van afhanklikheid, ontstellende gedagtes, geheueverlies en sinloosheid van hul bestaan toon.

7.2.4 Selfpersepsie-area

Grafiek 5: Selfpersepsie

Die skaal is soos volg:

Totaal tussen 21% en 25% = waarskuwingsarea

Totaal van meer as 25% = ooraktivering - behoefte aan selfontwikkeling

Totaal van minder as 21% = optimale aktivering - geen hulp word benodig nie

Die selfpersepsie-area is in drie (3) areas onderverdeel, soos in Grafiek 5 aangedui.

7.2.4.1 Innerlike onsekerheid

Die respondente behaal 'n persentasie van 27, wat daarop dui dat daar 'n behoefte aan selfontwikkeling in hierdie funksioneringsarea voorkom. Die respondente beleef soms 'n gebrek aan sekuriteit in hul verhoudings en is bang om emosioneel seer te kry. Hulle voel soms bedreig deur hul omstandighede en vrees soms die toekoms. Hulle is soms bang vir mislukking en verwerping. Die beste benadering sou wees om te identifiseer presies wat die oorsprong van die gebrek aan sekuriteit is. Konsultasies by 'n professionele berader word aanbeveel. Moeders beleef innerlike onsekerheid na die onthulling van die seksuele misbruik van hul kind en twyfel oor hul eie ouerlike vaardighede (Willingham 2007:54).

7.2.4.2 Skuldgevoelens

Die respondente behaal 'n persentasie van 27, wat daarop dui dat daar 'n behoefte aan selfontwikkeling in hierdie funksioneringsarea voorkom. Die respondente bestuur hulleself nie altyd verantwoordelik nie en neem soms die blaam op hulle vir alles wat verkeerd loop. Die beste benadering sou wees om die presiese oorsaak van die skuldgevoelens te identifiseer. Konsultasie met 'n professionele berader sou nodig wees. Verskeie skrywers, naamlik Smit (2007:138); Jackson (2008:63); Willingham (2007:4-5); Hill (2001:390) bevestig dat skuldgevoelens 'n primêre emosionele belewenis is van die moeder na die onthulling van die seksuele misbruik van haar kind. Dit word ook as 'n fase van die rouproses (verlies) aangehaal, wat skuld impliseer. Jackson (2008:21) meen dat die moeder van die seksueel misbruikte kind na bekendmaking verskeie

emosionele reaksies mag ervaar, naamlik vrees, woede, skuld, verwarring, verloëning en skok.

7.2.4.3 Nutteloosheid

Die respondente behaal 'n persentasie van 23 in hierdie area, soos in Grafiek 5 voorgedhou. Vermelde dui op 'n waarskuwingsarea wat professionele hulp ten opsigte hiervan noodsaak. Die respondente beleef gevoelens van hulpeloosheid en magteloosheid en voel meermale nutteloos.

Die gevolgtrekking waartoe geraak kan word, is dat die respondente 'n behoefte aan selfontwikkeling binne die areas *innerlike sekerheid* en *skuldgevoelens* toon. Die respondente benodig professionele hulp ten opsigte van nutteloosheid.

7.3 Respondente se beleving van inligting wat deur die forensiese maatskaplike werker verstrek is

Hierdie inligting is verkry met behulp van die vraelys wat deur die navorser self ontwerp is. 'n Rol van die forensiese maatskaplike werker is om inligting rakende die forensiese proses aan die moeder beskikbaar te stel ten einde alternatiewe keuses rakende die forensiese proses voor te hou.

7.3.1 Verstrekking van inligting aan die respondente rakende die wetlike proses

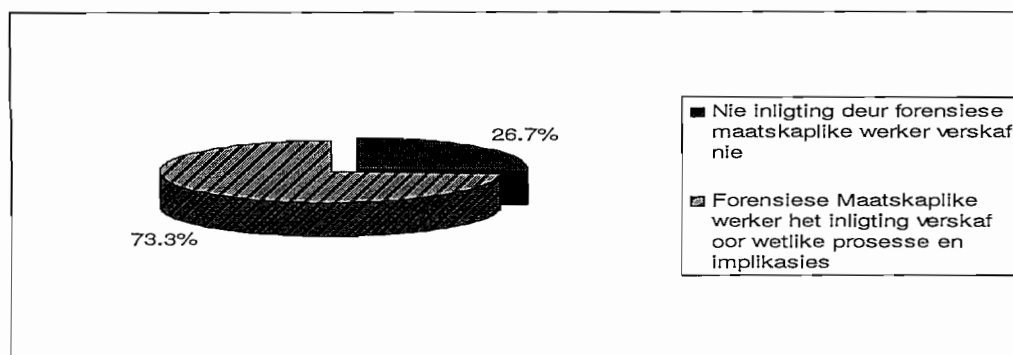

Diagram 3: Verstrekking van inligting aan die respondente rakende die wetlike prosesse

Die oorgrote meerderheid respondente, naamlik 11 (73.3%), het gemeld dat die forensiese maatskaplike werker inligting rakende die wetlike prosesse en implikasies daarvan verstrek het, soos aangedui in Diagram 3. Vier respondente (26.7%) het gemeen dat inligting nie deur die forensiese maatskaplike werker aan hulle beskikbaar gestel is nie.

7.3.2 Verstrekking van voldoende inligting aan respondente rakende die forensiese proses

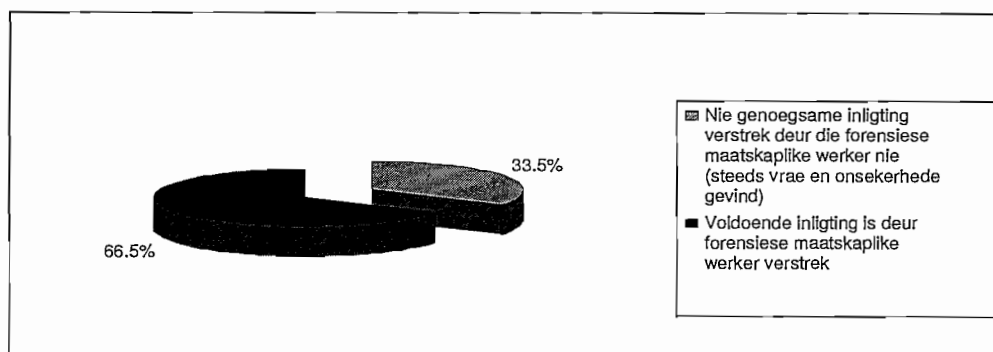

Diagram 4: Verstrekking van voldoende inligting aan respondente rakende die forensiese proses

Diagram 4 toon aan dat die meerderheid respondente, naamlik 10 (66.5%), gemeld het dat die inligting wat deur die forensiese maatskaplike werker verstrek is, voldoende was, deurdat vrae beantwoord en onsekerhede uit die weg geruim is rakende die forensiese proses. Vyf (5) respondente, naamlik 33.5%, het gemeen dat hulle nie genoeg inligting ontvang het met betrekking tot die forensiese proses ten einde vrae te beantwoord en onsekerhede uit die weg geruim kan word nie. Hierdie vyf (5) respondente het bepaalde verduidelikings gegee vir hul persepsies, naamlik:

- “Ek was in ’n skoktoestand en kan nie al die inligting onthou of verwerk nie”.

- “Die maatskaplike werker van die welsynsorganisasie (menende die statutere maatskaplike werker wat die kinderhof verrigtinge behartig) het net my kind gevat en gesê dat my kind gemolesteer word”.
- “My kind is verwyder nadat sy forensies geëvalueer is. Ek het nie terugvoer verkry nie, maar is eers later meegedeel wat gebeur het”.
- “Ek het nie voldoende terugvoer gekry nie, omdat die wetlike proses nog besig was”.
- Geen verduideliking is deur die vyfde respondent gegee wat gemeen het dat sy nie genoeg inligting ontvang het nie.

7.3.3 Verstrekking van inligting sodat die respondent 'n ingeligte besluit kon neem rakende haar kind se toekoms

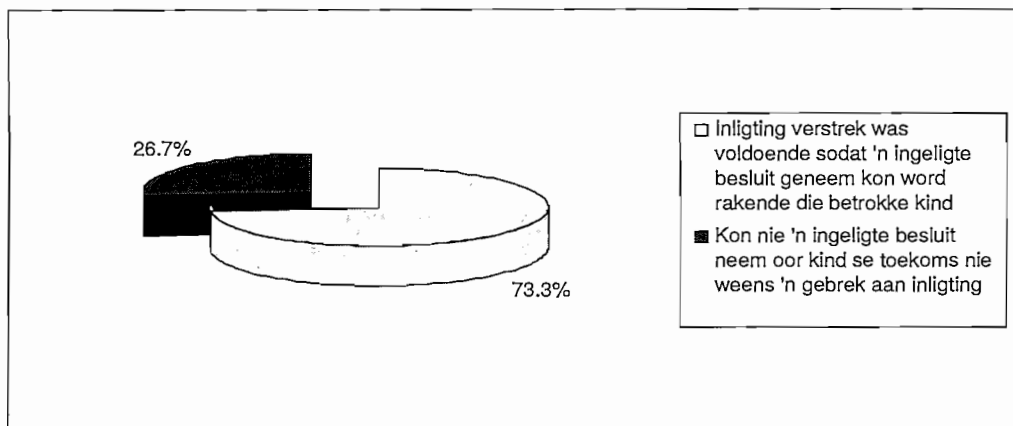

Diagram 5: Verstrekking van inligting sodat die respondent 'n ingeligte besluit kon neem rakende haar kind se toekoms

Die oorgrote meerderheid respondente, naamlik 11 (73.3%), het gemeld dat hulle voldoende inligting van die forensiese maatskaplike werker (menende die maatskaplike werker wat die forensiese assessering rondom die betrokke kind gedoen het) ontvang het, ten einde 'n ingeligte besluit te kon neem oor hul kind se toekoms, soos aangedui in Diagram 5. Vier (4) respondente (26.7%) het gemeen dat hulle nie genoeg inligting van die forensiese maatskaplike werker ontvang het, om 'n ingeligte besluit rakende hul kinders te kon neem nie.

Die respondente het bepaalde response verleen met betrekking tot hierdie vraag ter verduideliking:

- “Ek beseft die bindingsverhouding tussen my en my kind het skade gely. Ek moet my kind help”.
- “Die inligting wat my kind gee, is die waarheid. Ek moet nou optree. Dit was vir my genoeg om bevestiging te kry by die forensiese maatskaplike werker”.
- “Inligting wat verkry is, was voldoende maar die trauma wat my kind ervaar, is ’n probleem”.
- “Die kriminele saak is nog hangende. Ek is nog onseker daaroor, maar die inligting was voldoende”.
- “Ek het tersaaklike inligting gekry en het besluit om hom krimineel te vervolg. Die hofsak hou nou so lank al aan dat dit my kind geweldig ontstel. Hy word met die beskuldigde gekonfronteer”.

7.3.4. Die respondente se belewenis van die forensiese proses binne die maatskaplikewerk-perspektief

Die oorgrote meerderheid, naamlik nege (9) van die respondente, het positiewe response gelever met betrekking tot hul belewenis van die forensiese proses binne die maatskaplikewerk-perspektief:

- “Die ouer en kind moet hulp ontvang. Ek glo dat dit die forensiese proses sal vergemaklik”. Britz in Joubert (2003:30) meld dat die betrokkenheid van die nie-oortredende ouers of betekenisvolle persone by die terapeutiese proses, sterk benadruk moet word. Vroeë intervensie deur die betrokke professionele persone, versterk ’n positiewe prognose by die seksueel misbruikte kind en ondersteunende ouer (Vermeulen & Fouché, 2006:14; Smit, 2007:147; Jinich & Litrownik 1999:176).
- “Die inligting was vir my ’n geweldige skok. Dit was oorweldigend. Ek het berading nodig om daar te wees vir my kinders”. Sanders *et al.* (2003:155) meen dat nie-oortredende ouers inbehandelingsprogramme ondersteun moet

word wat bepaalde aspekte behoort te behandel, naamlik "[e]nhance the knowledge, skills, confidence, self-sufficiency, coping skills and resourcefulness of parents. It should promote nurturing and safe environments for their children. The child's social, emotional and intellectual needs should be met in their environment".

- "Ek het die forensiese proses as geloofwaardig ervaar".
- "Die forensiese maatskaplike werker het my bygestaan terwyl ek onseker was oor die inligting wat my kind gegee het. Sy het my ondersteun".
- "Ek het beleef dat die forensiese maatskaplike werker ervaring het en in staat was om akkurate inligting te gee met betrekking tot my kind".
- "Die forensiese proses was objektief en alles-omsluitend. Die beskikbare inligting was bestudeer en geëvalueer. Daar is op alle terreine na my kind omgesien".
- "Ek was geskok en verbaas tydens die proses. Ek glo die forensiese maatskaplike werker het die proses goed hanteer".
- "Die forensiese proses was voldoende omdat alle inligting rakende die seksuele misbruik na vore gekom het".
- "Die forensiese proses het vinnig afgeloop. Ek was tevrede daarmee".

Drie (3) van die respondente het die forensiese proses, gesien vanuit 'n maatskaplike perspektief, negatief beleef:

- "Ek was nie betrokke by die forensiese proses nie – my kind is verwyder sonder enige verduideliking".
- "Ek het skuldig gevoel en was geskok. Ek wou terugvoer kry maar het nie direkte kontak met die forensiese maatskaplike werker gehad nie, slegs met die maatskaplike werker van die welsynsorganisasie. Dit was onbevredigend. Ek is nou nog kwaad".
- "Ek het gevoel dat ek nie ingelig was nie. My kind is verwyder na die forensiese assessering. Ek is net gelos om aan te gaan sonder die nodige inligting."

Die vorige drie (3) respondente se ervaring sluit aan by dit wat Jackson (2008:56) uitwys, naamlik dat "... the disclosure of sexual abuse sets off a crisis

of intervention from child protective services, law enforcement, the court ... the non-offending parent is left feeling stigmatized, frightened, confused and angry”.

Twee (2) van die respondente se response in hierdie verband dui op intense spanning wat beleef was tydens die forensiese proses, naamlik:

- “Die forensiese proses was emosioneel uitputtend. Ek het wel duidelikheid gehad oor wat volgende sou gebeur”.
- “Die forensiese proses het my uitgemergel. Ek wou probeer staande bly vir my kind. Ek wou haar help”.

Een (1) respondent het geen kommentaar gelewer oor haar belewenis van die forensiese proses binne die maatskaplikewerk-perspektief nie.

Uit voormelde response is dit duidelik dat sommige respondente die forensiese proses meer traumaties beleef het as ander. Die trauma by hierdie respondente was gesetel in die verhouding tussen die respondent en die oortreder asook die wyse waarop die statutêre proses na die bekendmaking van seksuele misbruik verloop het. Die respondente wat daarop wys dat die proses uitgemergelend was, was getroud met die oortreder. Van die respondente se kinders is ná die forensiese assessering verwyder, wat die moeders verder getraumatiseer het.

7.3.5 Respondente se voorstelle ten opsigte van hulp deur die forensiese maatskaplike werker binne die wetlike proses

Al die respondente (dus 100%) het gemeld dat die forensiese maatskaplike werker verplig moet word om die moeder met haar kind vir terapie te verwys. Al die respondente het gemeen dat hulle tydens die forensiese proses berading benodig het. Jackson (2008:58) is van mening dat terapeutiese intervensie ten opsigte van die nie-oortredende ouer noodsaaklik is weens die impak van die bekendmaking van die seksuele misbruik op die ouer se algehele funksionering. In die gevalle waar die forensiese maatskaplike werker self terugvoer aan die moeders gegee het, is die moeder en die kind vir terapie verwys. Ses (6) respondente het, nadat die forensiese maatskaplike werker dit voorgestel het, genoem dat hulle die waarde van terapie vir hulself en hul kinders besef het.

Drie (3) respondente het slegs opgemerk dat die inligting wat hulle ontvang het, voldoende was.

In gevalle waar die statutêre maatskaplike werker (menende die maatskaplike werker wat die by die welsynsorganisasie werksaam is en kinderhofverrigtinge behartig) statutêr tot die saak toegetree het, was die moeder en kind nie vir terapie verwys nie. Hierdie moeders, vier (4) respondente, het geantwoord dat hulle nie tersaaklike inligting ontvang het nie en nie in die saak geken is nie. Twee (2) respondente het geen verdere voorstelle in hierdie verband gemaak nie.

Die forensiese maatskaplike werker se posisie binne die forensiese proses word deur Kuehnle (1996:32) beskryf as dat dit neutraal moet wees. Interne afhanklikheid is dus van die uiterste belang aangesien die professionele persoon maklik sy/haar grense kan oorskry en dan benewens sy/haar eie rol as assesseerder, ook dié van die terapeut oorneem.

As gevolg van die potensiële konflik tussen die rol van die terapeut en dié van die forensiese assesseerder is dit belangrik dat die forensiese maatskaplike werker nie haar professionele beroepsgrense moet oorskry nie. Die forensiese maatskaplike werker mag dus in geen stadium empaties of terapie by die kind betrokke raak nie (Grobelaar 2008:8).

Geen inligting is egter beskikbaar rakende die forensiese maatskaplike werker se betrokkenheid by die moeder met betrekking tot die oorskryding van professionele grense nie. Die navorser is van mening dat die forensiese maatskaplike werker die moeder van die misbruikte kind so spoedig moontlik vir terapeutiese hulp moet verwys. Die navorser huldig hierdie mening om die volgende redes:

- Omdat die moeder onmiddellike en terapeutiese ondersteuning van 'n professionele persoon moet ontvang. Sodoende beskerm die forensiese maatskaplike werker haar/sy interne onafhanklikheid en betrokkenheid by die moeder se trauma. Emosionele betrokkenheid van die forensiese maatskaplike werker by die moeder kan teenoordrag tot gevolg hê, wat die

forensiese proses kontamineer. Die terapeut behoort dus alle inligting ten opsigte van die terapeutiese proses aan die moeder oor te dra.

- Omdat die moeder van die seksueel misbruikte kind die nodige terapie moet ontvang, sodat sy haar kind toepaslik kan ondersteun.

Die verstrekking van toepaslike inligting is deur die moeder van die seksueel misbruikte kind genoem as synde 'n rol wat die forensiese maatskaplike werker behoort te vervul.

Die forensiese maatskaplike werker behoort te konsentreer op inligting wat vir die forensiese of statutêre proses toepaslik is, naamlik:

- Verwysing na 'n SAPD-onderzoekbeampte wat spesialiseer in die ondersoek van misdade teen kinders.
- Verwysing na 'n terapeut of instansie wat kinders en ouers voorberei met die oog op hof prosedures. Ontlonting ná hof prosedures is ook belangrik.
- Verwysing na 'n forensiese mediese dokter indien van toepassing.

Ten slotte meld Jinich en Litrownik (1999:176) dat "[i]t is clear that there is a need to develop and evaluate interventions aimed at helping the parent of molested children cope with the initial crisis surrounding disclosure. Such information should provide parents with specific information regarding their own emotional functioning".

8. GEVOLGTREKKINGS

Uit bevindinge soos verkry uit die empiriese navorsing, getrianguleer met die literatuur wat op empiriese navorsing geskoei is, kan tot die gevolgtrekking geraak word dat die moeder van die seksueel misbruikte kind na bekendmaking van seksuele misbruik, binne 'n emosionele konteks, met traumasimptome presenter. Die respondente het binne al die areas van hul positiewe psigososiale funksionering met metingsvlakke gepresenter, wat daarop dui dat hulle 'n geremdheid binne hierdie funksioneringsarea ondervind. Die respondente het professionele hulp benodig met betrekking tot selfvertroue, organisatoriese vermoëns, dryfkrag en 'n positiewe toekomspektief. Die

respondente het binne al die areas van hul negatiewe psigososiale funksionering metingsvlakke getoon wat daarop dui dat daar 'n geremdheid in hul funksionering bestaan. Verhoogde metings rakende nutteloosheid binne die area van selfpersepsie is bemerk. Hierdie konstruk sluit ook gevoelens van hulpeloosheid en magteloosheid in. Die respondente het met 'n geremdheid gepresenteer binne die areas *skuldgevoelens* en *innerlike onsekerheid*.

Die meerderheid respondente het gemeen dat die forensiese maatskaplike werker inligting verstrek het rakende die wetlike prosesse en die implikasies daarvan. Die oorblywende groep het aangetoon dat hulle nie inligting van die forensiese maatskaplike werker verkry het rakende die wetlike prosesse waaraan hulle blootgestel was nie.

Die grootste hoeveelheid respondente het gemeen dat voldoende inligting aan hulle deurgegee is rakende die forensiese proses. Die oorblywende groep respondente (33.5%) het genoem dat die inligting rakende die forensiese proses wat aan hulle deurgegee is, onvoldoende was. Hierdie respondente was slegs binne die statutêre (kinderhofproses) betrokke.

Die meeste respondente het beleef dat hulle 'n ingeligte besluit oor hul kind se toekoms kon neem, na aanleiding van die inligting wat die forensiese maatskaplike werker aan hulle verstrek het. Die oorblywende groep het ervaar dat hulle nie 'n ingeligte besluit kon neem rakende hul kind se toekoms nie weens 'n gebrek aan inligting.

Die meerderheid respondente het positiewe response gelever rakende die forensiese proses binne die maatskaplikewerk-perspektief. Die oorblywende groepe het bestaan uit respondente wat negatief was rakende die forensiese proses, aangesien hul kinders uit hul sorg verwyder is. Die oorblywende respondente was emosioneel geheel en al oorspoel weens die impak wat die proses op hul funksionering gehad het.

Die moeders van die seksueel misbruikte kind was 'nie altyd en op alle vlakke toepaslik ingelig rakende die wetlike en forensiese prosesse wat sou volg na hul

kinders se onthulling rakende seksuele misbruik nie. Die hele groep respondente het voorgestel dat verwysing vir terapie van hulself en hul kind as verpligtend beskou behoort te word. Die respondente het reeds die impak van terapeutiese insette beleef en het besef dat professionele hulp binne hierdie konteks onvermydelik is. Hierdie respons deur die moeders in die empiriese studie is 'n aanduiding daarvan dat die moeders bepaalde emosionele reaksies beleef het sodat hulle self besef het dat hulle professionele hulp binne die situasie benodig het.

9. AANBEVELINGS

Op grond van die bevindinge en gevolgtrekkings, word die volgende aanbevelings aan die hand gedoen:

- Die forensiese maatskaplike werker behoort haar te vergewis van die rol wat sy binne die forensiese en statutêre proses vervul ten aansien van die moeder van die seksueel misbruikte kind na bekendmaking van die oortreding.
- Die forensiese maatskaplike werker behoort onder geen omstandighede 'n terapeutiese rol te vervul rakende die moeder of seksueel misbruikte kind nie weens moontlike kontaminasie van die forensiese proses.
- Die forensiese maatskaplike werker behoort haar te vergewis van die hantering van die moeder wat met intense emosie reageer, na die onthulling van die seksuele misbruik van haar kind.
- Die forensiese maatskaplike werker behoort die moeder reeds in die vroeë stadium van die forensiese proses vir terapeutiese intervensie te verwys. Die moeder kan binne 'n terapeutiese konteks toepaslike hulp rakende emosionele trauma ontvang en bygestaan word ten opsigte van die hantering van die seksueel misbruikte kind.
- Die forensiese maatskaplike werker behoort inligting rakende die wetlike of statutêre prosesse aan die moeder oor te dra. Indien kinderhofverrigtinge noodsaaklik word, behoort die moeder ten opsigte van die proses ingelig te word.

- Die forensiese maatskaplike werker behoort die moeder, indien van toepassing, na 'n SAPD-beampte wat in die ondersoek van misdade teen kinders spesialiseer, te verwys.
- Die ondersoekbeampte (SAPD) behoort volgehoue terugvoer aan die ouers rakende die verloop van die SAPD-ondersoek te gee tot wanneer die saak aan die staatsaanklaer vir vervolging al dan nie voorgelê word.
- Die forensiese maatskaplike werker behoort die inligting rakende die stappe wat tydens die forensiese proses gevolg word, vir die moeder uiteen te sit. Verder sal 'n verduideliking van die doel van die voormelde stappe aan die moeder meer beheer gee binne die konteks waarin sy funksioneer.
- 'n Verwysing na 'n forensiese mediese dokter is noodsaaklik aangesien so 'n deskundige bevoeg is om bepaalde bevindinge aan die hand van mediese navorsing te verduidelik. Die forensiese mediese dokter sal dan bykomende inligting aan die moeder kan gee, wat bepaalde onsekerhede kan opklaar en antwoorde op vrae kan gee.
- Die forensiese maatskaplike werker behoort ander professionele persone, met spesifieke verwysing na die statutêre maatskaplike werker, toepaslik binne die forensiese konteks in te lig rakende die posisie van die moeder van die seksueel misbruikte kind.

10. LEEMTES WAT VOORGEKOM HET TEN OPSIGTE VAN DIE NAVORSINGSPROSES

Delpont en Fouché (2005:353) is van mening dat die navorser binne die kwalitatiewe konteks sy/haar waardes, vooroordele en posisie in die navorsingsverslag moet aandui. Beperkinge en leemtes word vervolgens voorgehou:

- Steekproeftrekking: Die steekproeftrekking is op 'n nie-waarskynlikheidsbasis geïmplementeer en was doelgerig deurdat die respondente aan spesifieke eienskappe moes voldoen. Die steekproeftrekking het dus by die oordeel van die navorser berus. Strydom (2005b:202) is van mening dat "... the individual researcher is obviously too prominent a factor in this type of sample". Die steekproef was dus relatief klein en subjektief gegewe die werwingsmetode.

Bevindinge kan dus nie veralgemeen word na alle moeders van seksueel misbruikte kinders nie.

- Vooronderzoek: Aangesien die aantal respondente uit 'n relatief klein groepie bestaan het, het die navorser twee (2) respondente bekom wat nie aan die navorsing deelgeneem het nie, om aan die voortoetsing van die meetinstrumente deel te neem. Moontlike struikelblokke rakende die groepsituasie kon nie werklik voorsien word of uit die weg geruim word nie, aangesien 'n groepsituasie nie tydens die vooronderzoek geskep is nie. Die navorser is as forensiese maatskaplike werker gemoeid met die forensiese assessering van kinders. Uit hoofde van hierdie realiteit word die navorser gekonfronteer met die moeders van seksueel misbruikte kinders. Aangesien hierdie moeders na bekendmaking van seksuele misbruik by hul kinders met bepaalde emosionele response presenteer, het die navorser die navorsingsterrein met sekere vooropgestelde persepsies betree.
- Navorsingsprosedures: Die dekbrieff, gestandaardiseerde meetinstrument en die selfontwerpte vraelys is direk na mekaar in groepverband deur die respondente ingevul. Die navorser wou 'n groepsbespreking vermy, aangesien respondente mekaar rakende bepaalde response kon beïnvloed. Tydens die invul van die selfontwerpte vraelys het die respondente wel in gesprek begin tree met mekaar. Voormelde kon dus tot gevolg gehad het dat die respondente mekaar kon beïnvloed het rakende die invul van die selfontwerpte vraelys.
- Interpretasie van die data: Die emosionele funksionering van die moeder van die seksueel misbruikte kind is nie voor die bekendmaking van seksuele misbruik deur die gestandaardiseerde meetinstrument vasgestel nie. Voormelde impliseer dat daar dus nie 'n vergelyking getref kon word tussen die respondente se emosionele funksionering voor en na hul kinders se bekendmaking van seksuele misbruik nie.

11. SAMEVATTING

Die studie is onderneem ten einde die moeder van die seksueel misbruikte kind se emosionele reaksies te bepaal en hoedat die forensiese maatskaplike werker die moeder tydens die forensiese proses behulpsaam kan wees.

Aan die hand van 'n empiriese ondersoek is uitgewys dat forensiese maatskaplike werkers bepaalde funksies ten aansien van die moeder van die seksueel misbruikte kind behoort te verrig.

Die sentrale teoretiese stelling, naamlik dat die moeder van die seksueel misbruikte kind na die onthulling van die oortreding met simptome van trauma presenteer, en die forensiese maatskaplike werker dus onder 'n verpligting staan om bepaalde insette rakende die moeder te lewer, is bevestig.

Doelwitte wat gestel is ten aansien van die studie en die bereiking daarvan word vervolgens voorgehou:

Doelwit 1: Om vas te stel wat die emosionele reaksies van die moeders was nadat seksuele misbruik van hul kind bekendgemaak is.

Hierdie doelwit is bereik deurdat bevind is dat die moeder van die seksueel misbruikte kind na bekendmaking van seksuele misbruik met simptome van trauma presenteer.

Doelwit 2: Om vas te stel in watter mate die forensiese maatskaplike werker inligting aan die moeder verstrek het rakende die wetlike en forensiese prosesse asook moontlike implikasies van bepaalde besluitneming.

Hierdie doelwit is bereik deurdat daar bevind is dat die meerderheid moeders voldoende inligting rakende die wetlike en forensiese prosesse van die forensiese maatskaplike werker ontvang het. Daar was moeders wat beleef het dat hulle nie op alle vlakke toepaslik ingelig was rakende die wetlike en forensiese prosesse nie.

Doelwit 3: Hoe die forensiese maatskaplike werker die moeder behulpsaam kan wees tydens die forensiese proses.

Hierdie doelwit is bereik, deurdat die moeders bepaalde aanbevelings gedoen het rakende die rol van die forensiese maatskaplike werker ten aansien van die moeder van die seksueel misbruikte kind na bekendmaking van seksuele

misbruik. Aanbevelings is aan die hand gedoen wat die forensiese maatskaplike werker in die forensiese proses kan help.

BRONNELYS

BABBIE, E. 2007. The practice of social research. London: Thomson & Wadworth.

BARKER, R.L. 2007. The Social Work Dictionary. Washington D.C.: NASW Press.

BARKER, R.L. & BRANSON, D.M. 2000. Forensic Social Work. New York: Haworth Press.

BRITZ, L. & JOUBERT, J.M.C. 2003. 'n Voorgestelde Intervensie Model vir die Seksueel Misbruikte kind. *CARSA*, 4(2): 30, Okt.

CAWOOD, L. 2004. *Childline's Research report. Johannesburg: Childline Crisisline.* [Online] available at <http://www.childline.org.za> Date of access: 4 May. 2009.

DELPORT, C.S.L. 2005. Quantitative data collection methods. (*In De Vos, A.S., Strydom, H., Fouché, C.B. & Delport, C.S.L. Research at grass roots for the social sciences and human service professions. Pretoria: Van Schaik. p. 159-191.*)

DELPORT, C.S.L. & FOUCHÉ, C.B. 2005. The qualitative research report. (*In De Vos, A.S., Strydom, H., Fouché, C.B. & Delport, C.S.L. Research at grass roots for the social sciences and human service professions. Pretoria: Van Schaik. p. 350-354.*)

DE VOS, A.S. 2005(a). Combined quantitative and qualitative approach. (*In De Vos, A.S., Strydom, H., Fouché, C.B. & Delport, C.S.L. Research at grass roots for the social sciences and human service professions. Pretoria: Van Schaik. p. 357-366.*)

DE VOS, A.S. 2005(b). Qualitative data analysis and interpretation. (*In De Vos, A.S., Strydom, H., Fouché C.B. & Delport, C.S.L. Research at grass roots for the social sciences and human service professions. Pretoria: Van Schaik. p. 333-349.*)

DYB, G., HOLEN, A., STEINBERG, A. M., RODERIGUEZ, N. & PYNOOS, R. S. 2003. Alleged sexual abuse at a day care centre: impact on parents. *Child Abuse & Neglect*, 27(3):939–950, Nov.

FAUL, A.C. & HANEKOM, A.J. 2006. Ekometrie Module 2. Potchefstroom: Perspective Training College.

FOUCHÉ, C.B. & DELPORT, C.S.L. 2005. In-depth review of literature. (*In De Vos, A.S., Strydom, H., Fouché, C.B. & Delport, C.S.L. Research at grass roots for the social sciences and human service professions. Pretoria: Van Schaik. p. 123-131.*)

GROBBELAAR, A. 2008. Inleiding tot forensiese maatskaplike werk met spesifieke verwysing na seksuele- en fisiese misbruik van kinders. (Lesing gelewer as deel van die kursus in MWKF 876 vir Meestersgraadstudente aan die PU vir CHO in Februarie 2008.) Potchefstroom. (Ongepubliseer.)

HIEBERT-MURPHY, D. 1998. Emotional distress among mothers whose children have been sexually abused: the role of a history of child abuse, social support and coping. *Child Abuse & Neglect*, 22(5):423–435, Oct.

HILL, A. 2001. "No-one else could understand": Women's Experiences of a Support Group run by Mothers of Sexually Abused Children. *British Journal of Social Work*, 31(1):385-397, April.

JACKSON, C.J. 2008. Forgotten victims: Mothers of sexually abused girls. United States: Capella University. (Thesis - DPhil.)

JINICH, S. & LITROWNIK, A.J. 1999. Coping with Sexual Abuse: Development and evaluation of a video tape intervention for non-offending parents. *Child Abuse & Neglect*, 23(2):175-176, May.

KRUGER, D.J., DE VOS, A.S., FOUCHÉ, C.B & VENTER, L. 2005. Quantitative data analysis and interpretation. (*In De Vos, A.S., Strydom, H., Fouché, C.B. & Delport, C.S.L. Research at grass roots for the social sciences and human service professions. Pretoria: Van Schaik. p. 217-245.*)

KUEHNLE, K. 1996. Assessing allegations of child sexual abuse. Sarasota: Professional Resource Press.

LE ROUX, J. 2000. Causes of child abuse: What does the literature indicate? *CARSA*, 1(2):36–40, October.

MARSHALL, A. & HERMAN, V. 2000. Child sexual abuse in South Africa – A Book by RAPCAN. Cape Town: L.P. Printers.

Nuwe Woordeboek vir Maatskaplike Werk. 1995. Kaapstad: CTP Book Printers.

NEUMAN, W.L. 2000. Social research methods: qualitative and quantitative approaches. London: Allyn & Bacon.

PATTON, M.Q. 2002. Qualitative research and evaluation methods. Thousand Oaks, CA: Sage.

PLUMMER, C. A. 2006. The discovery process: What mothers see and do in gaining awareness of the sexual abuse of their children. *Child Abuse & Neglect*, 30(1):1227–1237, May.

ROSENTHAL, S., FEIRING, C. & TASKA, L. 2003. Emotional support and adjustment over a year's time following sexual abuse discovery. *Child Abuse & Neglect*, 27(3):641–661, Aug.

SANDERS, R. M., CANN, W. & MARKIE-DADDS, C. 2003. The Triple P-Positive Parenting Programme: A Universal Population-Level Approach to the Prevention of Child Abuse. *Child Abuse Review*, 12(3):155–171, May.

SMIT, A.H. 2007. Adolescents' experiences of parental reaction to the disclosure of child sexual abuse. Pretoria: UP. (Unpublished Master's thesis.)

STRYDOM, C. & LUDWIG, C. 2009. 'n Ondersoek na opleidingsgeleenthede vir spesialisasie in Forensiese Maatskaplike Werk. *Social Work/Maatskaplike Werk*, 45(3):327-342, Aug.

STRYDOM, H. 2005(a). Ethical aspects of research in social sciences and human service professions. (*In De Vos, A.S., Strydom, H., Fouché, C.B. & Delport, C.S.L. Research at grass roots for the social sciences and human service professions. Pretoria: Van Schaik. p. 56-68.*)

STRYDOM, H. 2005(b). Sampling and sampling methods. (*In De Vos, A.S., Strydom, H., Fouché, C.B. & Delport, C.S.L. Research at grass roots for the social sciences and human service professions. Pretoria: Van Schaik. p. 192-204.*)

STRYDOM, H. 2005(c). The pilot study. (*In De Vos, A.S., Strydom, H., Fouché, C.B. & Delport, C.S.L. Research at grass roots for the social sciences and human service professions. Pretoria: Van Schaik. p. 205-216.*)

STUTTERHEIM, E. & WEYERS, M.L. 1999. Forensic social work: with special reference to the forensic social work service of the SAPS. *Maatskaplike Werk/Social Work*, 35(1):11-21.

VERMEULEN, A. & FOUCHÉ, C. B. 2006. The relevance of family structure to the victim-perpetrator relationship in child sexual abuse in South Africa. *Child Abuse research in South Africa*, 7(1):14-23, Oct.

WEYERS, M.L. 2001. Demarcating the Field of Forensic Social Work in South Africa: A basic document. (Document presented to the SACSSP in July 2001 by the School for Psychosocial Behavioural Sciences: Social Work Division Potchefstroom University for C.H.E.) Potchefstroom. 2p. (Unpublished.)

WILLINGHAM, E.U. 2007. Maternal perceptions and responses to child sexual abuse. Atlanta: Georgia State University. (Thesis - DPhil.)

ADDENDUM A

DEELNAME AAN NAVORSING

NAVORSER: WJ STANDER

**Student in Forensiese Praktyk, Departement van Gesondheidswetenskappe
Noordwes-Universiteit**

Maatskaplike werker

Posbus 1581

Faerie Glen

0043

Tel: 012 361 5621

Sel: 082 675 8186

1. Titel van die studie

Emosionele reaksies van die moeder van die seksueel misbruikte kind na bekendmaking van seksuele misbruik.

2. Doel van die studie

Die doel van die studie is om die emosionele reaksie van die moeder van die seksueel misbruikte kind te bepaal na bekendmaking van seksuele misbruik asook hoedat die forensiese maatskaplike werker die moeder tydens die forensiese proses kan help.

3. Prosedure

U word versoek om die meegaande vraelyste in 'n groepsituasie in te vul. Die tydsduur daaraan verbonde is ongeveer 1 tot 2 uur. Die navorser sal tydens die invul van die vraelyste beskikbaar wees vir bystand, indien nodig.

4. Risiko's en ongemak

Daar is geen risiko's rakende ongemak wat met hierdie projek geassosieer word nie. Indien u emosionele ongemak of simptome daarvan tydens en na die invul van die vraelyste ervaar, sal 'n individuele afspraak met u gereël word. Hierdie

afpraak het ten doel om emosionele ongemak te verlig. Indien u steeds na die sessie emosionele ongemak ervaar, sal u deur die navorser verwys word vir terapie. Die bywoning van die voormelde terapie is u keuse.

5. Voordele

U verstaan dat daar geen direkte voordele verbonde is aan deelname aan die sessie nie. U verstaan ook dat u nie finansieel vir u deelname aan die studie vergoed sal word nie. U deelname aan die studie kan 'n bydrae lewer tot die dienslewering aan moeders wie se kinders seksueel misbruik is.

6. Regte van deelnemer

Dit staan u vry om u te eniger tyd aan die navorsing te onttrek.

7. Vertroulikheid

U sal merk dat die meegaande vraelys geen identifiserende besonderhede (naam, van en identiteitsnommer) verlang nie.

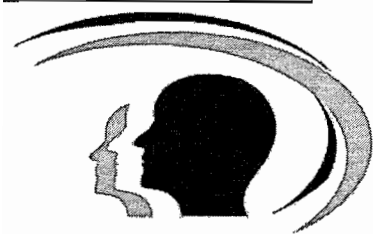
U word ook versoek om geen identifiserende besonderhede (naam, van en identiteitsnommer) op die PMSI-antwoordblad aan te dui nie.

Die inligting sal met vertroulikheid hanteer word. Die bevindinge van die navorsing kan moontlik in 'n wetenskaplike tydskrif verskyn of by professionele konferensies aangebied word. Geen identifiserende besonderhede sal egter beskikbaar wees wat u op enige wyse kan blootstel nie. Die navorser onderneem dus om u identiteit te beskerm.

Die inligting wat verkry word, sal in die Noordwes-Universiteit Akademiese Biblioteek se databasis gestoor word. Die navorser sal 'n kopie van die inligting in haar besit neem.

8. Vrae en voorbehoude

Die navorser is beskikbaar vir telefoniese navrae indien daar onsekerhede of vrae ontstaan.

**Perspective
Training College**

**Perspektief
Opleidingskollege**

**Potchefstroom,
South Africa:**

PO Box 20842 Posbus
Noordbrug, Potchefstroom, 2522

7 Grietjie Street / Straat 7
Dassierand, Potchefstroom, 2531

Tel +27 18 297 3716
Faks +27 18 297 4775

E-mail / E-pos:
perspektief@lantic.net

Besoek ons webwerf:
Visit our website:

www.perspektief.co.za

Maatskappy
(ingelyf kragtens artikel 21)

2005/013629/08

***Personal Multi-Screening
Inventory (PMSI)***

***Persoonlike Multi-Sifting
Inventaris (PMSI)***

Questionnaire / Vraelys

**Comprehensive Personal
Assessment**

**Omvattende Persoonlike
Assessering**

Personal Multi-Screening Inventory (PMSI)

Persoonlike Multi-Sifting Inventaris (PMSI)

About your PMSI Profile

Oor u PMSI Profiel

Confidentiality

We want you to know that the personal information you share will remain just that, personal. Your confidentiality will be respected.

Purpose

The PMSI is designed to improve the quality of your life by evaluating your present functioning and making recommendations for the future. For the report to be accurate, all questions need to be answered to the best of your ability.

A few Suggestions

Answer the questions as quickly and as honestly possible. Do not speculate too long before you answer. This is not a test and there are no right or wrong answers. The first answer that comes to mind is usually the correct one.

Procedure

- Mark the relevant number on the answer sheet, by encircle the number.
- Check to be sure you have answered every question.
- If a specific question is not applicable, please encircle the **X** on the answer sheet.

Example

Vertroulikheid

Ons wil hê u moet weet dat die persoonlike inligting wat u met ons deel persoonlik bly. U vertroulikheid sal beskerm word.

Doel

Die PMSI is ontwerp om kwaliteit van u lewe te verhoog deur u huidige funksionering te evalueer en aanbevelings vir die toekoms te maak. Vir die verslae om akkuraat te wees moet al die vrae na die beste van u vermoë beantwoord word.

'n Paar Voorstelle

Antwoord die vrae so vinnig en eerlik moontlik. Moenie te lank oor 'n antwoord dink nie. Dit is nie 'n toets nie en daar is geen regte of verkeerde antwoorde nie. Die eerste antwoord wat in u gedagtes opkom, is normaalweg die korrekte een.

Prosedure

- Merk die relevante nommer op die antwoordblad, deur die nommer te omring.
- Maak seker u het elke vraag geantwoord.
- Indien 'n spesifieke vraag nie op u van toepassing is nie, omsirkel die **X** op die antwoordblad.

Voorbeeld

I am full of life

Ek is vol lewe

If your answer is **often**, encircle **4**

Indien u antwoord **dikwels** is, trek 'n sirkel om **4**.

1 2 3 ④ 5

Copyright © 2002-2005 Perspektief Training College

No part of this assessment scale may be copied or reproduced in any manner without written permission from the publisher.

Perspektief Training College, PO Box 20842, Noordbrug 2522

Tel +27 18 297 3716, Fax +27 18 297 4775, E-mail perspektief@lantic.net

Personal Multi-Screening Inventory (PMSI) Persoonlike Multi-Sifting Inventaris (PMSI)

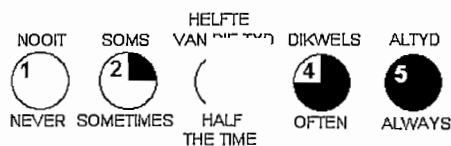
Questionnaire / Vraelys

Mark the relevant item on the answer sheet, using the following numerical scale:

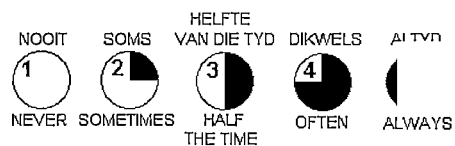
Merk die betrokke item op die antwoordblad deur die volgende skaal te gebruik:

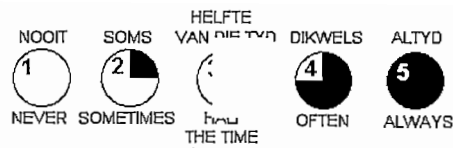
I feel rejected.	1	Ek voel verwerp.
I maintain the belief that things will turn out fine.	2	Ek behou geloof dat dinge goed sal afloop.
I act in a tense way.	3	Ek tree gespanne op.
I feel frustrated.	4	Ek voel gefrustreerd.
I have willpower.	5	Ek het wilskrag.
I get head aches and/or other aches as a result of tension.	6	Ek kry hoof- en/of ander pyne as gevolg van spanning.
I am hopeful about my future.	7	Ek is hoopvol oor my toekoms.
I feel as tense as a tightly coiled spring.	8	Ek voel so gespanne soos 'n opgewende veer.
I have stopped laughing.	9	Ek het opgehou om te lag.
I feel life is unfair.	10	Ek voel die lewe is onregverdig.
I avoid people.	11	Ek vermy mense.
I feel people demand too much from me.	12	Ek voel daar word te veel eise aan my gestel.
I take action to solve my problems.	13	Ek neem aksie om my probleme op te los.
I feel panicky.	14	Ek voel paniekerig.
I find it difficult to get started.	15	Ek sukkel om aan die gang te kom.
I find it difficult to keep up the pace.	16	Dit is vir my moeilik om die pas vol te hou.
I feel powerless to do anything about my circumstances.	17	Ek voel magteloos om iets aan my omstandighede te doen.
I act in a listless way.	18	Ek tree lusteloos (sonder energie) op.
I feel satisfied with the standard of my life.	19	Ek voel tevrede met die standaard van my lewe.
I act without any purpose.	20	Ek tree doelloos op.
I become entangled in arguments.	21	Ek raak in argumente betrokke.
I take control of my problems.	22	Ek neem beheer van my probleme.
I act panicky when I experience stress.	23	Ek tree paniekerig op wanneer ek spanning ervaar.
I create an unpleasant atmosphere when I feel frustrated.	24	Ek skep 'n onaangename atmosfeer wanneer ek gefrustreerd voel.
I show my frustrations to others.	25	Ek wys my frustrasies aan ander.
I feel good about the course my life is taking at present.	26	Ek voel goed oor die huidige verloop van my lewe.
I am downhearted.	27	Ek is terneergedruk.
I feel irritated.	28	Ek voel geïrriteerd.

I get what I want by making others feel too threatened to oppose me.	29	Ek kry my sin deur ander mense te bedreig te laat voel om my teen te staan.
I socialise with others.	30	Ek verkeer sosiaal met ander.
I feel cheerful.	31	Ek voel opgewek.
I become embittered.	32	Ek raak verbitterd.
I only do the minimum.	33	Ek doen net die minimum.
I feel angry.	34	Ek voel kwaad.
I act disordered when I experience stress.	35	Ek tree verward op wanneer ek spanning ervaar.
I encourage others because I believe things will turn out well.	36	Ek praat ander moed in want ek glo alles sal goed gaan.
I manage life with a smile.	37	Ek hanteer die lewe met 'n glimlag.
I am goal oriented.	38	Ek is doelgerig.
It is important to me to work hard.	39	Dit is vir my belangrik om hard te werk.
I feel satisfied with my present accomplishments.	40	Ek voel tevrede met dit wat ek tans bereik.
People can see from my actions that I am afraid.	41	Mense kan uit my optrede sien dat ek bang is.
I feel prevented from reaching my objectives.	42	Ek voel verhinder om my doelwitte te bereik.
I achieve little.	43	Ek bereik min.
I act unproductively.	44	Ek tree onproduktief op.
I feel down-in-the-dumps.	45	Ek voel neerslagtig.
I complete what I set out to do.	46	Ek maak klaar met dit waarmee ek begin.
I hurt others feelings before they can hurt me.	47	Ek maak ander se gevoelens seer voor hulle dit dalk aan my doen.
I behave in a nervous manner.	48	Ek tree senuweeagtig op.
I enjoy my relationships.	49	Ek geniet my verhoudings.
I plan events in such a way that life is a joy to me.	50	Ek beplan my lewe só, dat ek dit geniet.
I manage life from a negative point of view.	51	Ek hanteer die lewe vanuit 'n negatiewe gesindheid.
I am successful.	52	Ek is suksesvol.
I act without enthusiasm.	53	Ek tree sonder entoesiasme op.
I keep calm by remaining positive.	54	Ek behou kalmte deur positief te bly.
I take initiative when things need to be done.	55	Ek neem inisiatief wanneer dinge gedoen moet word.
Stress gives me muscular tension.	56	My spiere trek saam as gevolg van spanning.
I feel overstressed.	57	Ek voel oorspanne.
My behaviour towards others shows that I have faith in them.	58	My gedrag teenoor ander wys dat ek in hulle glo.
I act with uncertainty.	59	Ek tree onseker op.
I worry.	60	Ek bekommer my.
I have a high energy level.	61	Ek het baie energie.

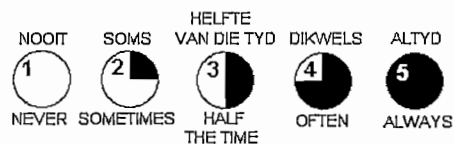
I feel let down.	62	Ek voel in die steek gelaat.
I am satisfied with my relationships.	63	Ek is tevrede met my verhoudings.
I focus on the positive elements in others.	64	Ek fokus op die positiewe in mense.
It is important to me to encourage others.	65	Dit is vir my belangrik om ander aan te moedig.
I feel burned out.	66	Ek voel uitgebrand.
It is important to me to reach my planned objectives.	67	Dit is vir my belangrik om my beplande doelwitte te bereik.
I feel impatient.	68	Ek voel ongeduldig.
I am motivated.	69	Ek is gemotiveerd.
I act cheerfully.	70	Ek tree opgewek op.
I feel close to breaking point.	71	Ek voel naby aan breekpunt.
I experience peace of mind in my circumstances.	72	Ek het gemoedsrus oor my omstandighede.
I feel people misunderstand me.	73	Ek voel ander verstaan my verkeerd.
I am effective in what I do.	74	Ek is effektief in wat ek doen.
I feel happy.	75	Ek voel gelukkig.
I act in an unfriendly way when I feel frustrated.	76	Ek tree onvriendelik op wanneer ek gefrustreerd voel.
I help others to be successful.	77	Ek help ander om suksesvol te wees.
I do things properly.	78	Ek doen dinge deeglik.
I feel overburdened.	79	Ek voel oorlaai.
I think everyone is against me.	80	Ek dink almal is teen my.
I improve on previous attempts.	81	Ek verbeter op my vorige pogings.
I feel depressed.	82	Ek voel depressief.
I take time to relax.	83	Ek maak tyd om te ontspan.
I work hard.	84	Ek werk hard.
I take control over my circumstances.	85	Ek neem beheer van my omstandighede.
I am enthusiastic about what I do.	86	Ek is entoesiasies oor wat ek doen.
I scare people through my actions.	87	Ek maak mense bang deur my optrede.
I show others that I care for them.	88	Ek wys vir ander dat ek vir hulle omgee.
I experience life as meaningless.	89	Ek beleef die lewe as sinloos.
I create solutions by acting positively in difficult circumstances.	90	Ek skep oplossings deur positief te reageer op moeilike omstandighede.
I feel that there is too much pressure on me.	91	Ek voel daar is te veel druk op my.
I am optimistic about my future.	92	Ek is optimisties oor my toekoms.
I feel nervous.	93	Ek voel senuweeagtig.
I act with ease in my relationships.	94	Ek tree met gemak binne my verhoudings op.
I believe that things will turn out favourably.	95	Ek glo dat dinge ten goede sal uitwerk.

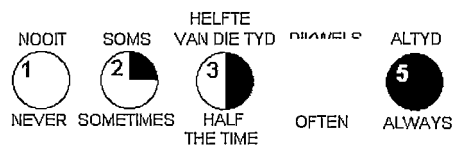
I look forward to the future.	96	Ek sien uit na die toekoms.
I adapt to bad things that happen to me in a positive way.	97	Ek verwerk die slegte dinge wat met my gebeur op 'n positiewe manier.
I spend time on hobbies.	98	Ek spandeer tyd aan stokperdjies.
I do things that I enjoy.	99	Ek doen dinge wat vir my lekker is.
I wish I could just run away from it all.	100	Ek wens ek kan van alles af weghardloop.
I have perseverance.	101	Ek het deursettingsvermoë.
I communicate positive feelings towards others.	102	Ek kommunikeer positiewe gevoelens aan ander.
I feel like giving up.	103	Ek voel lus om moed op te gee.
I act calmly because all will be well.	104	Ek tree rustig op want alles sal goed gaan.
I feel joyful.	105	Ek voel vrolik.
I feel lonely.	106	Ek voel eensaam.
I refrain from participating in activities.	107	Ek weerhou my van enige deelname aan aktiwiteite.
I lose self-control when I become angry.	108	Ek verloor beheer wanneer ek kwaad word.
I am at ease in my relationships with others.	109	Ek is gemaklik in my verhoudings met ander.
I am friendly.	110	Ek is vriendelik.
I listen to others when they talk about their problems.	111	Ek luister na ander wanneer hulle oor hulle probleme praat.
I act moodily.	112	Ek tree buierig op.
I focus on the positive aspects in my circumstances.	113	Ek fokus op die positiewe aspekte in my omstandighede.
I have little hope for my future.	114	Ek het min hoop vir my toekoms.
I keep on working until I am satisfied.	115	Ek hou aan werk totdat ek tevrede is.
My thoughts are frightening to me.	116	My gedagtes maak my bang.
I find it difficult to get bad thoughts out of my mind.	117	Ek kry slegte gedagtes moeilik uit my kop.
I wake up at night feeling afraid.	118	Ek word snags wakker in 'n toestand van vrees.
I think about committing suicide.	119	Ek dink daaraan om selfmoord te pleeg.
People stare at me.	120	Mense staar my aan.
The only way to end my shame is to end my life.	121	Die enigste manier om my skaamte te verberg, is om my lewe te beëindig.
I find it difficult to handle problems without the support of something.	122	Dis vir my moeilik om probleme te hanteer sonder dat iets my ondersteun.
I forget important phone numbers.	123	Ek vergeet belangrike telefoonnommers.
I have frightening nightmares.	124	Ek het vreesaanjaende nagmerries.
People are trying to make me look foolish.	125	Mense probeer om 'n gek van my te maak.
I have difficulty remembering basic things.	126	Ek vind dit moeilik om basiese dinge te onthou.
I have disturbing thoughts.	127	Ek het ontstellende gedagtes.
Horrible thoughts rush into my mind.	128	Aaklige gedagtes kom by my op.

People who are supposed to be my friends are out to stab me in the back.	129	Mense, wat veronderstel is om my vriende te wees, is daarop uit om my in die rug te steek.
I break out in cold sweats.	130	Ek kry koue sweetaanvalle.
I think about ending my life.	131	Ek dink daaraan om 'n einde aan my lewe te maak.
I prefer something to support me when things go wrong.	132	Ek verkies dat iets my moet ondersteun wanneer dinge verkeerd loop.
Life is worthwhile.	133	Die lewe is die moeite werd.
I think I shall find peace when I take my own life.	134	Ek dink ek sal vrede vind wanneer ek my eie lewe neem.
I feel panic stricken.	135	Ek voel paniekbevange.
I can feel people watching me.	136	Ek kan aanvoel dat mense my dophou.
I help make the world a better place.	137	Ek help om van die wêreld 'n beter plek te maak.
I have ideas and thoughts that disturb me greatly.	138	Ek het idees en gedagtes wat my baie ontstel.
I experience anxiety.	139	Ek beleef angs.
People spy on me.	140	Mense hou my dop.
It is useless for me to continue living.	141	Dit is nutteloos om aan te hou lewe.
I find it difficult to keep up the pace without the help from something else.	142	Dis vir my moeilik om die pas vol te hou sonder die hulp van iets anders.
I forget where I put things that I use daily.	143	Ek vergeet waar ek dinge wat ek elke dag gebruik, neersit.
I have a dream for my life.	144	Ek het 'n droom vir my lewe.
Disturbing ideas come to me.	145	Ontstellende gedagtes kom by my op.
I overcome obstacles in my life.	146	Ek kom struikelblokke in my lewe te bowe.
I think about my final plans for ending my life.	147	Ek dink aan die finale planne om my lewe te neem.
I forget personal information.	148	Ek vergeet persoonlike inligting.
People talk about me behind my back.	149	Ander mense skinder van my.
People are "out to get me".	150	Mense is daarop uit om my te benadeel.
I make a difference in life.	151	Ek maak 'n verskil in die lewe.
Life is difficult to handle on my own.	152	Dis moeilik om die lewe op my eie te hanteer.
People are trying to hurt me.	153	Mense probeer my seermaak.
I have a purpose in life.	154	Ek het 'n doel in die lewe.
Everyone would be better off if I was dead.	155	Dit sal vir almal beter wees as ek dood is.
I like it when something helps me to handle pressure.	156	Ek hou daarvan wanneer iets my help om druk te hanteer.
I find it hard to manage life without the support of something else.	157	Dis vir my moeilik om die lewe te hanteer sonder die ondersteuning van iets anders.
I know why I live.	158	Ek weet hoekom ek lewe.
I have strange thoughts.	159	Ek het vreemde gedagtes.
People talk about me.	160	Mense praat oor my.

I forget important things about my work or school.	161	Ek vergeet belangrike dinge omtrent my werk of studies.
I think about horrible things.	162	Ek dink aan aaklige goed.
My life is over and I may as well end it.	163	My lewe is verby en ek kan dit net sowel beëindig.
I am dependent on the support of something else.	164	Ek is afhanklik van die ondersteuning van iets anders.
I need something to cope with life.	165	Ek het iets nodig om die lewe te kan hanteer.
I think about different ways that I could kill myself.	166	Ek dink aan verskillende maniere om myself dood te maak.
I find it difficult to remember more than one instruction.	167	Ek vind dit moeilik om meer as een opdrag te onthou.
I am stricken with a sense of paralysing fear.	168	Ek word platgeslaan deur 'n gevoel van verlamende vrees.
My memory seems to fail me.	169	Dit lyk asof my geheue my in die steek laat.
People try to cause me trouble.	170	Mense probeer my in die moeilikheid bring.
My agony is too great for me to continue living.	171	My lyding is te veel om aan te hou leef.
I worry about the horrible thoughts that I have.	172	Ek is bekommerd oor die aaklige gedagtes wat ek het.
I learn from my previous experiences.	173	Ek leer uit my vorige ervarings.
I become so afraid that I can hardly move.	174	Ek word só bang dat ek skaars kan beweeg.
I feel worthless.	175	Ek voel nikswerd.
I live with self-reproach.	176	Ek leef met selfverwyf.
I become scared.	177	Ek raak bang.
I am afraid of the future.	178	Ek is bang vir die toekoms.
I feel threatened by my current circumstances.	179	Ek voel bedreig deur my huidige omstandighede.
I am afraid to fail.	180	Ek is bang om te misluk.
I blame myself.	181	Ek veroordeel myself.
I find it difficult to accept myself.	182	Ek sukkel om myself te aanvaar.
I feel unimportant.	183	Ek voel onbelangrik.
I feel like a failure.	184	Ek voel soos 'n mislukking.
Everything is my fault.	185	Alles is my skuld.
I feel I deserve punishment.	186	Ek voel ek verdien straf.
I feel I am a hopeless person.	187	Ek voel ek is 'n hopelose mens.
I feel ashamed of myself.	188	Ek voel skaam vir myself.
I am afraid that I will be hurt emotionally.	189	Ek is bang ek gaan emosioneel seerkry.
I feel guilty.	190	Ek voel skuldig.
Feelings of guilt control my life.	191	Skuldgevoelens beheer my lewe.
I am afraid people will reject me.	192	Ek is bang mense sal my verwerp.
My circumstances make me feel uncertain.	193	My omstandighede laat my onseker voel.

Interpersoonlike Funksionering / Interpersonal Functioning

Complete this section with regard to your interpersonal functioning. Mark the relevant item on the answer sheet, using the above-mentioned numerical scale:

Voltooi hierdie afdeling met betrekking tot u interpersoonlike funksionering. Merk die betrokke item op die antwoordblad deur die bostaande skaal te gebruik:

Verhouding met Vriende / Relationship with Friends

My friends and I do things together.	194	Ek en my vriende doen dinge saam.
I can be honest with my friends.	195	Ek kan eerlik wees met my vriende.
My friends bail me out when I am in trouble.	196	My vriende help my wanneer ek in die moeilikheid is.
My friends share their secrets with me.	197	My vriende deel hul geheime met my.
My friends and I have fun together.	198	Ek en my vriende het 'n lekker tyd saam.
I share my secrets with my friends.	199	Ek deel my geheime met my vriende.
I trust my friends.	200	Ek vertrou my vriende.

Verhouding met Gesin / Relationship with Family

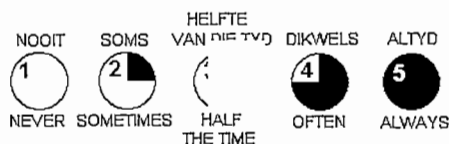
Complete this scale if you are part of a family		Voltooi hierdie skaal indien jy deel van 'n gesin is.
I share my feelings with my family members.	201	Ek deel my gevoelens met my gesinslede.
I receive guidelines from my family members.	202	Ek ontvang leiding van my gesinslede.
Our family spends time together.	203	Ons gesin bring saam tyd deur.
I can be honest with my family members.	204	Ek kan eerlik wees met my gesinslede.
My family bails me out of trouble.	205	My gesin help my wanneer ek in die moeilikheid is.
I share my secrets with my family members.	206	Ek deel my geheime met my gesinslede.
I can share what happens to me with my family.	207	Ek kan vir my gesin vertel wat met my gebeur.

Verhouding met Ma (Stiefma) / Relationship with Mother (Stepmother)

I share my secrets with my mother/stepmother.	208	Ek deel my geheime met my ma/stiefma.
My mother/stepmother and I do things together.	209	Ek en my ma/stiefma doen dinge saam.
I spend time with my mother/stepmother.	210	Ek bring tyd saam met my ma/stiefma deur.
My mother/stepmother and I have fun together.	211	Ek en my ma/stiefma het 'n lekker tyd saam.
I share my feelings with my mother/stepmother.	212	Ek deel my gevoelens met my ma/stiefma.

Verhouding met Pa (Stiefpa) / Relationship with Father (Stepfather)

My father/stepfather and I do things together.	213	Ek en my pa/stiefpa doen dinge saam.
I spend time with my father/stepfather.	214	Ek bring tyd saam met my pa/stiefpa deur.
I share my secrets with my father/stepfather.	215	Ek deel my geheime met my pa/stiefpa.
I share my feelings with my father/stepfather.	216	Ek deel my gevoelens met my pa/stiefpa.
My father/stepfather and I have fun together.	217	Ek en my pa/stiefpa het 'n lekker tyd saam.

Verhouding met Maat / Relationship with Partner

Complete this scale if you are in a romantic relationship with someone.		Voltooi hierdie skaal indien jy in 'n romantiese verhouding met iemand staan:	
My partner and I have fun together.	218	Ek en my maat het 'n lekker tyd saam.	
I share my secrets with my partner.	219	Ek deel my geheime met my maat.	
I can be honest with my partner.	220	Ek kan eerlik wees met my maat.	
I share my feelings with my partner.	221	Ek deel my gevoelens met my maat.	
My partner and I do things together.	222	Ek en my maat doen dinge saam.	
I spend time with my partner.	223	Ek bring tyd saam met my maat deur.	

Verhouding met Kind / Relationship with Child

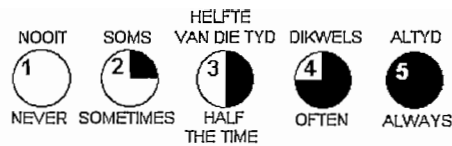
Complete this scale if you have children. Complete this scale either with regard to your children in general, or with regard to the child you have the worst relationship with.		Voltooi hierdie skaal indien jy kinders het. Voltooi die skaal met betrekking tot jou kinders in die algemeen, of met betrekking tot die kind met wie jy die slegste verhouding het.	
I spend time with my children	224	Ek bring tyd deur saam met my kinders.	
My children and I have fun together.	225	Ek en my kinders het 'n lekker tyd saam.	
My children share their secrets with me.	226	My kinders deel hulle geheime met my.	
My children strive to be like me.	227	My kinders wil graag soos ek wees.	
My children and I do things together.	228	Ek en my kinders doen dinge saam.	

Verhouding met Kollegas / Relationship with Colleagues

Complete this scale if you are currently employed		Voltooi hierdie skaal indien jy tans in 'n werksituasie staan.	
My colleagues treat me with respect.	229	My kollegas behandel my met respek.	
My colleagues criticize me.	230	My kollegas kritiseer my.	
My colleagues irritate me.	231	My kollegas irriteer my.	
I get along with my colleagues.	232	Ek kom met my kollegas oor die weg.	
My colleagues make me feel part of the team.	233	My kollegas laat my deel van die span voel.	
My colleagues talk behind my back.	234	My kollegas skinder van my.	
My colleagues frustrate me.	235	My kollegas frustreer my.	
My colleagues let me down.	236	My kollegas laat my in die steek.	
My colleagues support me.	237	My kollegas ondersteun my.	

Social Support / Sosiale Ondersteuning

I can rely on a special person for support.	238	Daar is 'n spesiale persoon op wie ek kan staatmaak vir ondersteuning.
There is a special person that respects me.	239	Daar is 'n spesiale persoon wat my respekteer.
There is a special person that cares for me.	240	Daar is 'n spesiale persoon wat vir my omgee.
I can count on a special person when things go wrong.	241	Ek kan op 'n spesiale persoon staatmaak wanneer dinge verkeerd loop.

There is a special person who is around when I am in need.	242	Ek kan op 'n spesiale persoon staatmaak wanneer ek in die nood is.
I can talk about my problems with a special person.	243	Ek kan met 'n spesiale persoon oor my probleme praat.
There is a special person who understands my problems.	244	Daar is 'n spesiale persoon wat my probleme verstaan.
There is a special person who is always there for me.	245	Daar is 'n spesiale persoon wat altyd daar is vir my.
I have a special person who is a real source of comfort to me.	246	Daar is 'n spesiale persoon wat 'n werklike bron van gerusstelling vir my is.

Geestelike Funksionering / Spiritual Functioning

Complete this section with regard to your spiritual functioning. Mark the relevant item on the answer sheet, using the above-mentioned numerical scale:

Voltooi hierdie afdeling met betrekking tot jou geestelike funksionering. Merk die betrokke item op die antwoordblad deur die bostaande skaal te gebruik:

Verhouding met God / Relationship with God

God is a reality to me.	247	God is vir my 'n werklikheid.
I acknowledge God's guidance in my life.	248	Ek erken God se leiding in my lewe.
I have a personal relationship with God.	249	Ek het 'n persoonlike verhouding met God.
I am aware of God's guidance in my life.	250	Ek is bewus van God se leiding in my lewe.
I trust in God.	251	Ek vertrou op God.
I allow God to change me.	252	Ek laat God toe om my te verander.
God makes a difference in my life.	253	God maak 'n verskil in my lewe.
I feel safe with God.	254	Ek voel veilig by God.

Fisiese Funksionering / Physical Functioning

Complete this section with regard to your physical functioning. Mark the relevant item on the answer sheet, using the above-mentioned numerical scale:

Voltooi hierdie afdeling met betrekking tot jou fisiese funksionering. Merk die betrokke item op die antwoordblad deur die bostaande skaal te gebruik:

My sex life is exciting.	255	My sekslewe is opwindend.
I am dissatisfied with the shape of my body.	256	Ek het 'n weersin in die vorm van my liggaam.
I am satisfied with the size of my body.	257	Ek is tevrede met die grootte van my liggaam.
Sex is a normal function of my relationship with my partner.	258	Seks is 'n normale deel van my verhouding met my maat.
I hate the way my body looks.	259	Ek haat my liggaam.
I am satisfied with the shape of my body.	260	Ek is tevrede met die vorm van my liggaam.
Sex with my partner is wonderful.	261	Seks met my maat is wonderlik.
I feel overweight.	262	Ek voel oorgewig.
I am dissatisfied with my body.	263	Ek is ontevrede met my liggaam.
I am satisfied with my weight.	264	Ek is tevrede met my gewig.
My partner is sexually pleased with me.	265	My maat is seksueel tevrede met my.

ADDENDUM C: KWALITATIEWE VRAELYS

Kwalitatiewe vraelys oor die verskaffing van inligting aan die respondente, belewens van die forensiese proses, belewens van die wetlike proses en voorstelle rakende hulp deur die forensiese maatskaplike werker

Afdeling 1: Identifiserende besonderhede. Maak asseblief 'n kruisie in toepaslike blokkie:

1. Geslag van die deelnemer:

Manlik	1
--------	---

Vroulik	2
---------	---

2. Ouderdom van die deelnemer:

--

3. Ouderdom van betrokke kind:

--

4. Huwelikstatus:

Getroud	1
---------	---

Saamwoon	5
----------	---

Geskei	2
--------	---

Vervreemd	6
-----------	---

Ongetroud	3
-----------	---

Weduwee	4
---------	---

5. **U verhouding met die oortreder (skryf neer asseblief):**

.....

.....

.....

.....

6. **Taalvoorkeur (skryf neer asseblief):**

7. **Etniese groep (skryf neer asseblief):**

Afdeling 2:

'n Rol van die forensiese maatskaplike werker is om inligting rondom die forensiese proses aan die moeder beskikbaar te stel en om aan die moeder alternatiewe keuses voor te hou rakende die forensiese proses.

Vraag 1:

Het die forensiese maatskaplike werker, na afloop van die forensiese assessering, inligting aan u verstrek rakende die wetlike prosesse en die implikasies daarvan ?

Ja	1
----	---

Nee	2
-----	---

Vraag 2:

Indien die forensiese maatskaplike werker inligting aan u verstrek het, dink u dat die inligting voldoende was ten einde vrae te beantwoord en onsekerhede uit die weg te ruim?

Ja	1
----	---

Nee	2
-----	---

Verduidelik:

.....

.....

.....

.....

.....

Vraag 3:

Het u voldoende inligting verkry ten einde 'n ingeligte besluit te kon neem rakende u kind se toekoms ?

Ja	1
----	---

Nee	2
-----	---

Verduidelik:

.....

.....

.....

.....

.....

Vraag 4:

Wat was u belewenis van die forensiese proses binne die maatskaplikewerk-perspektief ?

.....

.....

.....

.....

.....

Vraag 5:

Hoe kan die forensiese maatskaplike werker die moeder van die seksueel misbruikte kind verder binne die wetlike proses van hulp wees?

.....

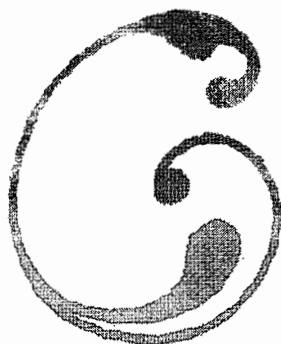
.....

.....

.....

.....

Dankie vir u samewerking

2 November 2009

Hiermee verklaar ek, me Cecilia van der Walt, dat ek die taalversorging van die Skripsie van me Wilna Stander, getitel *Emosionele Reaksies van die Moeder van die Seksueel Misbruikte Kind na Bekendmaking van Seksuele Misbruik*, behartig het.

ME CECILIA VAN DER WALT

HOD, BA

Plus Taalversorging en vertaling op Hons-vlak,

Plus Akkreditering by SAVI vir Afrikaans

Registrasienommer by SAVI: 1000228

Epos-adres: ceciliavdw@lantic.net

Telefoonnommers: 018-290 7367 (H)

083-406 1419 (S)

Faksnommer: 086 578 1425